

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого,
професор

Анатолій ГЕТЬМАН

28 листопада 2025 року

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації Шорського Павла Олександровича на тему:
«Інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу
України», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук
зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове
право; інформаційне право

Витяг з протоколу № 1 фахового міжкафедрального семінару
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
від «28» листопада 2025 року

ПРИСУТНІ члени фахового міжкафедрального семінару
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого:

1. Шаповал Роман Володимирович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності.
2. Гаращук Володимир Миколайович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права.
3. Кобильник Дмитро Анатолійович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри податкового права.
4. Настюк Василь Якович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності.
5. Шевчук Олександр Михайлович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності.
6. Коваленко Лариса Павлівна, докторка юридичних наук, професорка, доцентка кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності.
7. Солнцева Христина Володимирівна, докторка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності.
8. Мех Юлія Володимирівна, докторка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності.
9. Деменко Олександр Євгенович, доктор юридичних наук, старший дослідник, доцент кафедри фінансового права.

10. Політанський В'ячеслав Станіславович, доктор юридичних наук, старший дослідник, начальник відділу науково-організаційного забезпечення діяльності президії, відділень та наукових установ НАПрНУ.

11. Богуцький Володимир Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності.

12. Мартиновський Володимир Володимирович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності.

13. Пилюга Лілія В'ячеславівна, кандидатка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності.

14. Білова Ольга Валентинівна, кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності.

15. Шовкопляс Олександра Володимирівна, кандидатка юридичних наук, асистентка кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності.

Інші присутні на засіданні фахового семінару кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого:

1. Шорський Павло Олександрович, здобувач.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації Шорського Павла Олександровича на тему: «Інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Науковий консультант:

Солнцева Христина Володимирівна, докторка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Рецензенти:

Настюк Василь Якович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Шевчук Олександр Михайлович, доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Коваленко Лариса Павлівна, доктор юридичних наук, професор, доцент кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Головуючий на засіданні фахового семінару – Шаповал Роман Володимирович, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Шановні члени кафедри, запрошені. Розпочинаємо засідання: на порядку денному обговорення основних наукових результатів дисертації Шорського Павла Олександровича, на тему:

«Інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу

Україну», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Науковий консультант – Солнцева Христина Володимирівна, докторка юридичних наук, доцентка, доцентка кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Робота виконана на кафедрі адміністративного права та адміністративної діяльності в Національному юридичному університеті імені Ярослава Мудрого. Тему дисертації затверджено на засіданні вченої ради Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого (протокол № 8 від 27 лютого 2025 року).

Для викладу основних положень дисертаційного дослідження слово надається П.О. Шорському.

Шорський П.О.: Шаповий завідуючий кафедрою, шановні члени кафедри, шановні рецензенти, дозволяє представити дисертаційне дослідження на тему: «Інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України».

Обґрунтування теми дослідження. Обґрунтування вибору теми дослідження. Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена низкою глибоких соціально-економічних, нормативно-правових і безпекових трансформацій, що відбуваються у сучасному аграрному секторі України. АПК виступає не лише системоутворювальним сегментом економіки, а й критично важливим об'єктом публічного управління та стратегічної безпеки. У зв'язку з цим виникає об'єктивна потреба у створенні цілісної, системної, науково обґрунтованої моделі інформаційно-правового регулювання, яка відповідала б вимогам цифрової доби, інтеграційного курсу України до Європейського Союзу, а також викликам воєнного часу. Зростаюча роль інформації як ресурсу, засобу впливу та предмета правового регулювання в аграрній політиці вимагає глибокого наукового осмислення, особливо з точки зору адміністративного права.

Вибір теми дослідження обумовлений необхідністю переосмислення існуючих підходів до правового забезпечення інформаційних процесів в аграрному секторі з урахуванням сучасних викликів, серед яких: фрагментарність правового регулювання, недостатня цифровізація адміністративних процедур, обмеження публічності і прозорості аграрних даних, недосконалість інструментів адміністративного контролю та відповідальності. З огляду на це, важливо не лише класифікувати та систематизувати чинні механізми інформаційно-правового впливу, а й визначити ефективні адміністративно-правові шляхи удосконалення, виходячи з принципів верховенства права, публічності, належного врядування та цифрової свободи публічної влади.

Крім того, дослідження інформаційно-правового регулювання в агропромисловому комплексі дозволяє поєднати методологію адміністративного права з елементами інформаційного, аграрного, економічного та фінансового права, що відкриває широкі можливості для міждисциплінарного аналізу. Такий підхід дає змогу сформулювати нові наукові підходи до адміністративної

відповідальності в сфері АПК, розвитку електронних сервісів, формування аграрної цифрової системи та удосконалення процедур доступу до публічної інформації

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. У контексті наукового забезпечення теми слід відзначити, що вітчизняні вчені, такі як В. Беззешко, Ю. Битяк, М. Бобровшик, Ю. Гарует, Є. Гетьман, С. Гончаренко, О. Грибко, Н. Гришина, І. Голосніченко, В. Коваленко, О. Котельова, В. Курило, І. Курило, М. Куйбіда, А. Мелетевич, С. Литвинова, Л. Лупенко-Миськів, Ю. Мальований, А. Манжула, П. Пижник, П. Пархоменко, П. Плахотнюк, П. Попова, Є. Романешко, О. Сердюк, Є. Соболь, Л. Сорока, В. Сухошара, І. Хомишич, І. Чимбай, Т. Шевченко, Р. Шанова та інші, у своїх працях приділяли увагу загальним питанням адміністративно-правового регулювання аграрної сфери, інформаційного законодавства, цифрового врядування та функціонування системи публічного управління. Окремо варто згадати праці вчених, присвячені правовому забезпеченню аграрного виробництва, цифровізації публічної влади, механізмів адміністративної відповідальності у сфері господарювання та аграрного сектору.

Проте цілісний, міждисциплінарний і водночас спеціалізований аналіз саме інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу, як самостійного інституту сучасного адміністративного права ще не знайшов належного місця в науковій літературі. Зокрема, недостатньо розкритими залишаються питання комплексного інформаційно-правового забезпечення державного управління в агросекторі, функціонування цифрових реєстрів, гарантування інформаційної безпеки, правового статусу суб'єктів інформаційної взаємодії, а також інструментів контролю, моніторингу та відповідальності у сфері обігу аграрної інформації.

Отже, обрана тема є обґрунтовано актуальною, юридично значущою та науково перспективною. Вона відповідає сучасним пріоритетам адміністративної політики держави в аграрному секторі, враховує вимоги цифрової трансформації, європейської інтеграції, реформування публічного управління та має суттєве значення для підвищення ефективності правового регулювання у сфері продовольчої безпеки, сільського розвитку та аграрної конкурентоспроможності України.

Метою дисертаційного дослідження є формування науково обґрунтованої теоретико-методологічної моделі концепції інформаційно-правового забезпечення у сфері агропромислового комплексу України як об'єкта адміністративного права, що передбачає комплексне дослідження концептуальних засад, інституційної структури, нормативно-правових механізмів, процедур відповідальності за правопорушення у сфері АПК, а також розробку практичних пропозицій щодо удосконалення правового забезпечення сталого функціонування агропромислової сфери в умовах цифровізації, євроінтеграції та національної безпеки.

Відповідно до цієї мети були поставлені такі завдання:

- розкрити концептуальні засади становлення інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України як динамічного інституту адміністративного права, визначивши його історичні підляги, етимологічну основу ключових понять, методологічні підходи та напрями

модернізації нормативно-правової бази з урахуванням цифровізації аграрного сектору та міжнародних стандартів:

- визначити зміст, предмет і основні завдання інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України, розкрити його структурні складові та механізми реалізації в умовах цифрової трансформації аграрного сектору;

- дослідити зміст інформаційно-правового регулювання управлінської діяльності в агропромисловому комплексі України, визначити його міжгалузевий характер, основні об'єкти управлінської діяльності та цифрові механізми реалізації в умовах євроінтеграції та цифрової трансформації аграрної економіки;

- визначити мету, напрями, завдання, роль держави та систему принципів інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України;

- окреслити інституційний вимір інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу України шляхом визначення суб'єктного складу публічної адміністрації та їхньої взаємодії, правової природи й повноважень у сфері обігу аграрних даних, а також описати цифрові інструменти та механізми реалізації (зокрема Державний аграрний реєстр і інтеграцію до європейських мереж даних);

- визначити базові чинники інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу України, зокрема євроінтеграційний, воєнно-правовий, техніко-технологічний та нормативно-інституційний, розкрити їх вплив на формування правових і організаційних механізмів цифрової модернізації АПК та адаптації національного законодавства до стандартів Європейського Союзу;

- визначити систему методів інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу України, розкрити їх адміністративно-правову природу, форми реалізації, послання примусових і стимулюючих заходів, а також окреслити роль цифрових інструментів - моделювання, програмного забезпечення й алгоритмізації, у підвищенні ефективності правового регулювання та цифровізації аграрного сектору;

- визначити сутність, правову природу та систему інформаційно-правових запобіжників протидії рейдерству в агропромисловому комплексі України, з'ясувати роль цифрових технологій, електронних реєстрів та нормативних механізмів у забезпеченні прозорості, захисту майшових прав і стабільності аграрного бізнесу;

- дослідити адміністративно-правову природу державних цільових програм як інструменту інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України, розкрити їх структурні ознаки, нормативно визначені етапи розробки та реалізації, класифікаційні критерії й правові підстави затвердження, а також розкрити значення державних цільових програм у сфері агропромислового комплексу;

- дослідити адміністративно-правову характеристику та правовий статус суб'єктів інформаційно-правового забезпечення у сфері агропромислового комплексу України, визначити їх нормативно-правову основу, принципи, мету, компетенцію та порядок прийняття юридично значущих рішень, а також

розкрити особливості функціональної взаємодії між центральними органами виконавчої влади, підвідомчими службами й установами у процесі реалізації державної політики цифровізації, захисту інформації та розвитку агропромислового сектору;

- дослідити напрями модернізації фінансово-правового забезпечення агропромислового комплексу України, визначити його складові, форми реалізації та стабільність фінансової діяльності держави, розкрити механізми кредитної, інвестиційної та гарантійної підтримки агровиробників, а також з'ясувати роль державних програм, таких як «Доступні кредити 5–7–9 %» і Фонду часткового гарантування кредитів, у забезпеченні сталого розвитку аграрного сектору, підвищенні його конкурентоспроможності та продовольчої безпеки;

- дослідити сутність владно-управлінських повноважень у контексті публічно-правових спорів у земельних та майнових відносинах агропромислового комплексу, розкрити їх зміст, функціональні аспекти, ознаки та форми прояву - рішення, дії і бездіяльність, як підстави адміністративного процесуального оскарження;

- дослідити правові засади адміністративної відповідальності у сфері агропромислового комплексу України, розкрити їх нормативний зміст, структурні елементи та взаємозв'язок з адміністративно-правовими засадами взаємодії держави й аграрного сектору, проаналізувати положення законів України «Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001–2004 років» та «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» як базових нормативно-правових актів, що визначають принципи, цілі та механізми державного регулювання аграрних відносин;

- дослідити підстави адміністративної відповідальності у сфері агропромислового комплексу, визначивши поняття та класифікацію, розкрити специфічні ознаки адміністративних правопорушень у цій сфері, структурувати за об'єктом посягання та суб'єктом відповідальності а також проаналізувати взаємозв'язок юридичних, фактичних і процесуальних підстав адміністративної відповідальності як єдиної системи забезпечення законності притягнення до відповідальності;

- дослідити юридичний еківал адміністративного правопорушення у сфері агропромислового комплексу України, визначити його структуру, елементи та зв'язок із видами правопорушень, з'ясувати особливості об'єкта, об'єктивної та суб'єктивної сторони, а також суб'єкта правопорушення для забезпечення правильності кваліфікації й ефективності застосування адміністративних стягнень;

- дослідити адміністративне провадження у справах про порушення законодавства у сфері АПК на всіх етапах, від складання протоколу про адміністративне правопорушення і підготовчого провадження до відкритого розгляду справи, ухвалення рішення та його оскарження, з урахуванням галузевої специфіки АПК, а також з'ясувати вимоги до змісту процесуальних документів, обсягу й перевірки доказів, процесуальних гарантій учасників і критеріїв законності, об'єктивності та ефективності застосування адміністративних стягнень;

- дослідити європейський підхід до інформаційно-правового забезпечення АІК як цілісної системи і обґрунтувати напрями його вдосконалення в Україні, проаналізувати роль спеціалізованих агентств і дорадчих служб, цифрових реєстрів, інтегрованих кадастрів та платформ, розкрити зміст функціональну модель ЄС, правові запобіжники захисту земельних і майнових прав, фінансово-правові інструменти, концептуальну модель з її складовими, а також наявні в Україні проблеми й запропоновані у рекомендації з імплементації практик ЄС.

- навести авторське визначення поняття «оптимізація адміністративно-правового забезпечення агропромислового комплексу України» та надати пропозиції до вдосконалення українського законодавства в контексті досліджуваного питання

- дослідити підходи до удосконалення законодавчої бази інформаційно-правового регулювання агропромислового комплексу в Європейському Союзі, США та Україні, визначити ключові особливості Спільної аграрної політики (САП) ЄС та американської моделі правового стимулювання аграрних інновацій, а також окреслити напрями гармонізації національного законодавства України із правом Європейського Союзу в умовах цифровізації, децентралізації та воєнного стану;

- дослідити напрями вдосконалення інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу України, визначити ключові шляхи гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу в частині цифровізації, відкритих даних і кібербезпеки, обґрунтувати необхідність ухвалення спеціального закону про інформаційне забезпечення АІК, з'ясувати правові засади розвитку національних електронних систем і відкритих реєстрів, визначити механізми посилення відповідальності за порушення інформаційних прав суб'єктів аграрної сфери та розробити концептуальні пропозиції щодо створення єдиної аграрної інформаційної платформи.

Об'єктом дослідження є система суспільних відносин, що вишикають у процесі реалізації державного управління, інформаційного забезпечення та правового регулювання діяльності агропромислового комплексу України в умовах цифрової трансформації та євроінтеграційного розвитку.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційно-правових та адміністративно-процедурних засад інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України, що визначають механізм публічного управління, нормативного впливу й захисту інформаційних відносин у аграрній сфері в умовах цифрової трансформації держави.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження становить система взаємопов'язаних загальнонаукових, спеціально-правових та міждисциплінарних методів, застосованих для забезпечення повноти, об'єктивності та наукової достовірності отриманих результатів. Зокрема, *діалектичний метод* використано для з'ясування закономірностей розвитку інформаційно-правових відносин у сфері агропромислового комплексу та їх трансформації під впливом цифровізації (розділ 1). *Історико-правовий метод* - для дослідження еволюції нормативного регулювання інформаційних процесів у сільському господарстві від державного обліку до сучасних електронних систем управління (розділ 1). *Структурно-функціональний метод* - для визначення внутрішньої побудови та взаємозв'язку елементів механізму інформаційно-

правового регулювання (розділ 2). *Порівняльно-правовий метод* - для аналізу законодавчого досвіду Європейського Союзу у сфері відкритих аграрних даних, цифрового адміністрування та публічного контролю (розділ 3). *Формально-юридичний метод* - для інтерпретації чинних нормативно-правових актів України, що регулюють інформаційні відносини в аграрному секторі (розділ 3). *Дослідно-юридичний метод* - для виявлення суперечностей і прогалин у законодавстві та формування пропозицій щодо його вдосконалення (розділ 3). *Метод моделювання та прогнозування* - для розроблення авторської концепції цифрового адміністративного хабу АПК та оцінки ефективності впровадження електронних правових механізмів (розділ 5). *Соціологічний та статистичний методи* - для узагальнення емпіричних даних про стан реалізації державної аграрної політики, правозастосовну практику та інституційну взаємодію суб'єктів у сфері АПК (розділ 2). Комплексне поєднання зазначених методів забезпечило можливість наукового обґрунтування теоретичних засад, визначення особливостей адміністративно-правового механізму та розроблення пропозицій щодо вдосконалення інформаційно-правового регулювання агропромислового комплексу України.

Нормативно-правове підґрунтя дослідження становлять Конституція України, яка закріплює засади публічного управління, верховенства права та відкритості інформації; закони України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про електронні комунікації», «Про захист персональних даних», «Про адміністративні послуги», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», «Про державну підтримку сільськогосподарства України», «Про державний земельний кадастр», «Про електронні довірчі послуги», «Про Національну інфраструктуру геопросторових даних» та інші акти, що формують правове середовище інформаційної діяльності у сфері агропромислового комплексу. Значну роль відіграють підзаконні нормативні акти Кабінету Міністрів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства цифрової трансформації України, Держпродспоживслужби, спрямовані на забезпечення електронної взаємодії, ведення державних реєстрів, адміністрування аграрних даних і контроль за дотриманням законодавства у сфері виробництва, обігу та безпеки харчової продукції. Важливим складником нормативного підґрунтя є міжнародні та європейські документи - Угода про асоціацію між Україною та ЄС, регламенти Європейського парламенту і Ради ЄС щодо цифрового врядування, відкритих даних, кібербезпеки та сталого розвитку аграрного сектору, які визначають орієнтири гармонізації національного законодавства. Сукупність цих нормативних актів створює багаторівневу систему регулювання, у межах якої здійснюється інформаційно-правове забезпечення агропромислового комплексу, публічне адміністрування аграрної політики та цифрова трансформація державного управління у цій сфері.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять фундаментальні положення теорії адміністративного, інформаційного, аграрного та фінансового права, що визначають закономірності формування сучасної публічно-управлінської моделі регулювання інформаційних процесів у сфері агропромислового комплексу. Концептуальною базою виступають наукові праці українських і зарубіжних учених, присвячені проблематиці публічного

управління, державного контролю, цифровізації адміністративних процедур, інформаційної безпеки та правового статусу суб'єктів господарювання. Використано також теоретичні підходи до осмислення правової природи інформації як об'єкта публічно-правового впливу, концепції відкритого врядування, електронної демократії та інформаційної прозорості у діяльності державних органів. Наукові положення загальної теорії держави і права, доктрини верховенства права, принципів належного врядування, публічності й сервісної орієнтованості влади слугують методологічним підґрунтям для розкриття сутності інформаційно-правового регулювання сфери АПК, визначення його адміністративно-правової природи, структурних елементів та механізмів реалізації у контексті цифрової трансформації державного управління.

Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять чинні нормативно-правові акти України, офіційні документи органів державної влади та місцевого самоврядування, матеріали діяльності Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства цифрової трансформації України, Держпродспоживслужби, Державної служби статистики та Рахункової палати. Використано дані державних реєстрів і кадастрів, аналітичні звіти Світового банку, Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO), Європейської комісії, а також наукові дослідження з питань цифровізації, інформаційної безпеки й управління аграрними ресурсами. Важливе значення мають узагальнені матеріали судової та адміністративної практики у сфері земельних, селянських і контрольних правовідносин, що вищкають у діяльності суб'єктів аграрного сектору. Емпіричну базу доповнюють результати моніторингу державних програм підтримки сільського господарства та цифрових проєктів у сфері АПК, що забезпечили практичну орієнтацію та достовірність висновків дослідження.

Розділ 1 «Концептуальні підходи до висвітлення теоретичних засад інформаційно-правового регулювання в агропромисловому комплексі» складається з трьох підрозділів, його присвячено розкриттю фундаментальних засад інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу (АПК) України як особливого напрямку адміністративно-правового впливу держави на суспільні відносини у сфері виробництва, обігу та використання аграрної інформації. У розділі сформовано авторську концепцію правової природи, структури та змісту інформаційно-правового регулювання у сфері АПК, визначено його мету, завдання, принципи, методологічні підходи, а також виокремлено ключові інституційні й технологічні чинники, що формують сучасну систему управління аграрною інформацією.

Розділ 2 «Структурно-функціональна характеристика базових чинників інформаційно-правового забезпечення в агропромисловому комплексі України» складається з чотирьох підрозділів і присвячений визначенню та науковому аналізу системи базових чинників, що формують структурно-функціональний механізм інформаційно-правового забезпечення у сфері агропромислового комплексу України. Його метою є поглиблене з'ясування інституційних засад, форм, методів і функцій діяльності суб'єктів публічної адміністрації у процесі правового регулювання інформаційних відносин, а також обґрунтування інформаційно-правових запобіжників для протидії загрозам рейдерства та

недоборочесного використання цифрових технологій у аграрній сфері.

Розділ 3 «Механізм нормативно-правового регулювання суспільних відносин в агропромисловому комплексі України» складається з чотирьох підрозділів, у ньому детально проведено комплексний аналіз сутності, структури й практичного функціонування механізму нормативно-правового регулювання суспільних відносин у сфері агропромислового комплексу України. Досліджено його як системний інструмент адміністративно-правового впливу держави, що поєднує законодавчі, інституційні, фінансові та правозахисні компоненти, спрямовані на забезпечення ефективного, безпечного та сталого розвитку аграрного сектору.

Розділ 4 «Адміністративна відповідальність за порушення законодавства у сфері агропромислового комплексу України» складається з чотирьох підрозділів і присвячений комплексному аналізу правової природи, підстав, складу та особливостей адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері АПК. У цьому розкрито адміністративно-правові засади призначення до відповідальності суб'єктів аграрних правовідносин, досліджено систему норм, що регламентують відповідальність у цій сфері, і визначено місце адміністративної відповідальності у механізмі забезпечення законності та належного публічного управління у сфері АПК.

Розділ 5 «Шляхи вдосконалення інформаційно-правового забезпечення в агропромисловому комплексі України» складається з чотирьох підрозділів, у яких містяться практичні пропозиції та рекомендації щодо вдосконалення інформаційно-правового забезпечення у сфері АПК України. На основі узагальнення міжнародного досвіду, аналізу національного законодавства та результатів власних досліджень автором розроблено систему науково обґрунтованих пропозицій щодо оновлення правових, адміністративних, організаційних і технологічних механізмів інформаційно-правового регулювання аграрної сфери.

У результаті проведеного дослідження сформульовано висновки та пропозиції, ключовими з яких є:

1. Проведене дослідження довело, що агропромисловий комплекс України, як ключовий сектор національної економіки, потребує системного інформаційно-правового регулювання, заснованого на послідовній історичній досвіді, сучасних технологічних тенденцій і принципів адміністративного права. Розкриття етимології базових понять - «інформація», «право», «агропромисловий комплекс», «аграрна інформація», дозволяє глибше усвідомити правову природу інформаційних процесів у сфері АПК та уникнути колізій у нормативно-правовому регулюванні. Історія становлення інформаційно-правових відносин у цій сфері пройшла від первісних форм обліку врожаїв до сучасних цифрових систем управління, засвідчує об'єктивну потребу в модернізації чинної нормативної бази з урахуванням вимог цифровізації та міжнародних стандартів. Комплексне використання історико-правового, формально-юридичного, системного, порівняльно-правового та соціологічного методів дозволило сформулювати цілісне бачення інформаційно-правового регулювання у сфері АПК як динамічного інституту адміністративного права, що інтегрує правові, технологічні та управлінські механізми забезпечення ефективного функціонування аграрного сектору. Удосконалення цього інституту

є запорукою розвитку цифрового сільського господарства, підвищення прозорості аграрного управління та зміцнення продовольчої безпеки держави.

2. На підставі проведеного дослідження встановлено, що інформаційно-правове регулювання у сфері агропромислового комплексу України є системним інструментом державної політики, спрямованим на забезпечення відкритості, безпеки та ефективності обігу аграрної інформації. Основними завданнями такого регулювання виступають: забезпечення доступу до аграрних даних, захист персональної та комерційної інформації, правове врегулювання обігу геопросторових даних, створення електронних реєстрів, підтримка цифровізації аграрного сектору та гарштування кібербезпеки аграрної інфраструктури. Визначено, що предмет інформаційно-правового регулювання охоплює відносини, пов'язані зі створенням, обробкою, передачею, зберіганням і захистом інформації про земельні ресурси, виробництво, екологічний стан, аграрні ринки, науково-технічний розвиток і безпеку продукції. Доведено, що ефективне правове забезпечення цих процесів передбачає функціонування чітко визначеної нормативно-правової бази, належну координацію органів державної влади, розвиток електронного документообігу та системний нагляд за дотриманням інформаційного законодавства. Таким чином, інформаційно-правове регулювання у сфері АПК є невід'ємним елементом адміністративно-правового механізму управління аграрною сферою, який забезпечує прозорість, інноваційність та безпечність аграрної діяльності, сприяючи реалізації принципів цифрової економіки та сталого розвитку України.

3. Проведене дослідження засвідчує, що інформаційно-правове регулювання управлінської діяльності в агропромисловому комплексі України є багатогалузеву, інтегрованою системою, у якій поєднуються норми адміністративного, інформаційного, цифрового, податкового, фінансового та міжнародного права. Її мета полягає у створенні правових умов для ефективного збору, обробки, зберігання, захисту та використання аграрної інформації в управлінських процесах. Установлено, що головними об'єктами управління є земельні, трудові, фінансові, інформаційні та технологічні ресурси, діяльність аграрних підприємств і якість сільськогосподарської продукції, а правове забезпечення їх обігу ґрунтується на положеннях Земельного кодексу України, законів «Про інформацію», «Про державний земельний кадастр», «Про електронні довірчі послуги» та інших нормативних актів.

Особливу роль у забезпеченні ефективності правового регулювання відіграють цифрові шаблони державних кадастрові системи, аналітичні сервіси, електронний документообіг, фермерські інформаційні системи, які формують основу сучасного електронного управління в аграрній сфері. Адміністративно-правове забезпечення цифровізації включає нормативне регулювання використання ІТ-рішень, захист персональних даних, кібербезпеку та державну підтримку цифрових іновачій. Застосування таких механізмів підвищує прозорість, оперативність і підзвітність управлінських рішень, сприяє реалізації принципів належного врядування та сталого розвитку.

Таким чином, інформаційно-правове регулювання управлінської діяльності в агропромисловому комплексі є ключовим елементом адміністративно-правового механізму державного управління, що забезпечує інтеграцію правових, організаційних і цифрових інструментів для підвищення

ефективності аграрного сектору та його конкурентоспроможності в умовах глобалізації.

4. Інформаційно-правове регулювання в агропромисловому комплексі має комплексну, міжгалузеву природу та спрямоване водночас на захист загальнодержавних інтересів і реалізацію прав приватних суб'єктів. Мета такого регулювання конкретизується через ключові напрями: гарантування інформаційної безпеки; формування відкритого доступу до аграрних даних, підвищення ефективності управління через налагоджений обмін даними, прогнозування та моніторинг; інтеграцію у цифрову економіку (розумне землеробство, електронні платформи); стимулювання інновацій (Інтернет речей, блокчейн, штучний інтелект); захист інформаційних прав учасників аграрних відносин; підвищення конкурентоспроможності на світових ринках та гармонізацію з правом Європейського Союзу і стандартами Світової організації торгівлі. Сформульовані завдання охоплюють: нормативне забезпечення обігу аграрної інформації (зокрема з визначенням статусу аграрних даних та перешкоди відкритих наборів); гарантування інформаційних прав і судового захисту; розбудову електронного урядування в АПК (єдині реєстри, агромоніторинг, обмін через програмні інтерфейси прикладного програмування, хмарні сервіси, блокчейн); протидію кіберзарозам через спеціальні норми та стандарти безпеки; удосконалення аграрної статистики й прогнозування; міжнародну гармонізацію даних та процедур. Роль держави визначена як активна: нормотворча (комплексне законодавство та гармонізація), організаційно-управлінська (платформи, координація, електронна взаємодія), контрольна й наглядова (аудити, відповідальність за порушення), а також фінансова (інфраструктура, гранти, модернізація). Система принципів упорядковує правове поле: загально-правові (законність, рівність, правова визначеність, пропорційність, верховенство права), спеціальні принципи інформаційного права (доступність, достовірність, своєчасність, безпека, захист персональних даних), галузеві аграрно-інформаційні (комплексність забезпечення, інтегрованість систем, інноваційність, екологічна відповідальність) та принципи, що впливають з міжнародних стандартів (зокрема Орхуської конвенції). У сукупності це формує цілісний адміністративно-правовий механізм, який підвищує прозорість, підзвітність і ефективність управління, зміцнює інформаційну безпеку та підтримує сталий і інноваційний розвиток аграрного сектору України.

5. Інституційний вимір інформаційно-правового забезпечення АПК формує узгоджену, хоча й цеісрархічну, систему суб'єктів публічної адміністрації (органи виконавчої влади різних рівнів, органи місцевого самоврядування, а також інші уповноважені учасники), діяльність яких має виконавчо-розпорядчий характер і спрямована на задоволення публічного інтересу виключно в межах закону. Така система забезпечує правове впорядкування процесів збирання, обробки, зберігання, захисту та використання аграрної інформації по всьому виробничому ланцюгу — від вирощування і збирання до зберігання, транспортування та переробки продукції — і водночас визначає функції, повноваження та відповідальність її учасників. Адміністративно-правове регулювання АПК має комплексну природу, поєднуючи нормативні, організаційно-управлінські та контрольні елементи, і потребує постійної адаптації до соціально-економічних змін та викликів

продовольчої безпеки. На тлі виявлених Стратегією до 2030 року проблем (низька ефективність обміну знаннями та інноваціями, недостатня цифровізація, слабка дослідницька підтримка) ключовим етап розв'язання сучасної інфраструктури даних, зокрема впровадження Державного аграрного реєстру як офіційної платформи ідентифікації та обліку виробників і доступу до державної підтримки, інтеграція з EU Farm Data Network для порівняльного аналізу й міжнародного обміну, а також налагодження взаємодії з фінансовими установами для спрощення доступу до кредитів і грантів. У підсумку інституційно скоординоване інформаційно-правове забезпечення посилює прозорість і підзвітність управління, підвищує ефективність використання ресурсів та сприяє конкурентоспроможності українського АПК на європейському й світовому ринках.

6. Сучасна система інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу України розвивається під впливом низки базових чинників, які визначають її зміст, динаміку та пріоритети. Ключовими серед них є: 1) Євроінтеграційний чинник, що формує стратегічний курс держави на гармонізацію управлінських процедур, нормативних актів і технічних стандартів обміну даними з правом Європейського Союзу. Його реалізація ґрунтується на положеннях Угоди про асоціацію між Україною та ЄС і принципах Спільної аграрної політики, які вимагають прозорості, простежуваності та якості аграрної інформації; 2) Воєнно-правовий чинник, який зумовлює посилення ролі інформаційного забезпечення як інструменту оперативного управління, контролю продовольчих запасів, моніторингу виробництва і захисту критичної аграрної інфраструктури в умовах воєнного стану; 3) Техніко-технологічний чинник, що визначає готовність аграрного сектору до впровадження сучасних цифрових технологій, включаючи геопросторовий моніторинг, електронну ідентифікацію виробників, автоматизовані системи обліку та платформну взаємодію держави й бізнесу; 4) Нормативно-правовий та інституційний чинник, який охоплює розвиток національної правової бази, створення компетентних адміністративних органів, відповідальних за ведення реєстрів, кіберзахист, інтеграцію аграрних даних до європейських мереж і забезпечення прав суб'єктів господарювання.

Узагаломлено, що саме поєднання цих факторів формує комплексну рамку інформаційно-правового забезпечення АПК, у межах якої здійснюється цифрова трансформація аграрного сектору. Євроінтеграційний напрям виступає системоутворюючим каталізатором правових реформ, спрямованих на підвищення конкурентоспроможності українського сільського господарства, зміцнення продовольчої безпеки, розвиток інституційної спроможності органів влади й поглиблення інтеграції до європейського правового простору.

7. Проведене дослідження підтверджує, що методи інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу мають адміністративно-правову природу, оскільки реалізуються через владино-розпорядчі механізми держави, спрямовані на впорядкування поведінки суб'єктів аграрних правовідносин. Вони виступають практичними інструментами реалізації публічного адміністрування, поєднуючи правові, організаційні та технологічні засоби впливу з метою забезпечення законності, прозорості, цифровізації й безпеки аграрної діяльності. Система методів охоплює як примусові заходи

(ліцензування, сертифікацію, контроль і нагляд, застосування юридичної відповідальності), так і заохочувальні механізми (державні програми підтримки, гранти, верифікація суб'єктів АПК, пільгове фінансування). Така збалансована взаємодія дозволяє державі одночасно забезпечувати виконання правових вимог і стимулювати інноваційну поведінку учасників ринку.

Виявлено, що у сучасних умовах методи інформаційно-правового впливу дедалі частіше реалізуються через цифрові технології публічного адміністрування, зокрема:

1. моделювання процесів — створення електронних моделей аграрних, економічних і юридичних процесів для прогнозування наслідків управлінських рішень;
2. використання спеціалізованого програмного забезпечення для автоматизованого обліку, контролю, моніторингу та обробки аграрної інформації;
3. алгоритмізацію управлінських дій, що забезпечує стандартизацію процедур, мінімізацію суб'єктивного впливу та підвищення прозорості публічних рішень.

На прикладі діяльності Міністерства аграрної політики та продовольства України доведено, що саме поєднання методів примусу і заохочення забезпечує ефективність цифрової трансформації аграрного сектору. Накази, нормативно-правові акти й програми державної підтримки не лише забезпечують правову регламентацію, а й створюють правове підґрунтя для цифровізації виробничих процесів. У результаті сформовано комплексну, багаторівневу систему методів інформаційно-правового впливу, що характеризується оперативністю, точністю, адаптивністю і правовою визначеністю, сприяючи сталому розвитку, конкурентоспроможності та євроінтеграційній сумісності агропромислового комплексу України.

8. Науковий аналіз показав, що інформаційно-правова протидія рейдерству в агропромисловому комплексі України є одним із ключових напрямів забезпечення економічної та продовольчої безпеки держави. Рейдерство, як негативний соціально-правовий феномен, не лише порушує права власності, а й дезорганізує господарське середовище, створюючи загрозу для сталого функціонування аграрного сектору. У відповідь на це формується цілісна система інформаційно-правових запобіжників, яка поєднує адміністративно-правові, організаційні та цифрові механізми.

До ключових елементів цієї системи належать: запровадження єдиних стандартів реєстраційних процедур, деталізація порядку розгляду скарг і оскарження дій державних реєстраторів, посилення контролю за обігом прав на земельні ділянки, публічність рішень Міністерства юстиції України, а також інтеграція цифрових платформ (зокрема системи «Трембіта», Державного аграрного реєстру, ProZorro.Продажі) з метою моніторингу та верифікації правових дій у реальному часі.

Узагальнено, що сучасна модель інформаційно-правової протидії рейдерству в АПК поєднує правові, організаційні та цифрові інструменти превентивного впливу, що дозволяє забезпечити належний баланс між захистом приватних інтересів агровиробників і реалізацією публічних функцій держави у сфері гарантування економічної стабільності та продовольчої безпеки України.

9. У ході дослідження встановлено, що державні цільові програми ґрунтуються на системно-утворюючій адміністративно-правовій механізмі інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України, який поєднує стратегічні, програмні та управлінські інструменти впливу держави на розвиток галузі. Їх зміст визначається комплексом взаємопов'язаних завдань і заходів, спрямованих на розв'язання найважливіших проблем соціально-економічного, екологічного та інноваційного характеру, що мають загальнодержавне значення та вимагають координації дій центральних і місцевих органів влади.

Автором доведено, що адміністративно-правова природа державних цільових програм полягає у їхній нормативній детермінованості, процедурній послідовності та фінансовій підвітності. Процес розроблення і реалізації програм складається з нормативно визначених етапів — від ініціювання концепції до її практичного виконання та щорічного звітування. Така багатоступенцева структура забезпечує не лише правову визначеність і контрольованість рішень, а й підвищує рівень прозорості та ефективності державного управління у сфері АПК.

Зміст дослідження дозволив конкретизувати структурні ознаки державних цільових програм, серед яких: орієнтація на розв'язання пріоритетних проблем розвитку держави й окремих секторів економіки, бюджетне фінансування; наявність чітко визначених виконавців, завдань і строків; а також затвердження виключно уповноваженими органами - Верховною Радою України або Кабінетом Міністрів України. Водночас зазначаємо, що прикметник «цільова» у їх назві виконує номінальну, а не змістову функцію, адже будь-яка державна програма апріорі передбачає конкретну мету, результати та механізми їх досягнення.

Доведено, що державні цільові програми у сфері агропромислового комплексу виступають ключовим інструментом реалізації стратегічних документів — Стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій до 2030 року та Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості до 2026 року, які визначають напрями продовольчої безпеки, цифровізації, екологізації, інноваційного оновлення виробництва та інтеграції аграрної політики.

10. Встановлено, що суб'єкти інформаційно-правового забезпечення у сфері агропромислового комплексу України утворюють багаторівневу систему публічної адміністрації, правовий статус якої визначається послідовним аграрно-правових та інформаційно-правових засад. Їх статус нормативно окреслено через п'ять взаємопов'язаних елементів: 1) нормативно-правову основу (Конституція, профільні закони, підзаконні акти, акти ЄС та Орхуська конвенція); 2) принципи діяльності (верховенство права, належне врядування, відкритість, пріоритет публічного інтересу, достовірність і актуальність даних); 3) мету (створення ефективної системи інформаційного супроводу АПК: єдині бази, уніфікація стандартів, інтероперабельність з міжнародними системами); 4) галузеву компетенцію (збір, обробка, поширення та захист аграрної інформації, контроль за її використанням); 5) процедури прийняття рішень (дотримання адміністративної процедури, належне документування, публічність результатів). Конкретизація повноважень провідних інституцій підтверджує цю модель:

Мінагрополітики (Постанова КМУ №124 від 17.02.2021) формує політику АПК та забезпечує інформаційно-аналітичний супровід. Держпродспоживслужба (Постанова КМУ №667 від 02.09.2015) здійснює контроль безпечності харчових продуктів, насінництва, прав на сорти рослин і веде відповідні інформаційні процеси; Мінцифри (Постанова КМУ №856 від 18.09.2019) створює правові та технологічні умови електронного урядування, е-ідентифікації та е-документообігу, Держспецв'язку (Постанова КМУ №411 від 03.09.2014) забезпечує криптографічний і технічний захист інформації та кіберзахист критичної інфраструктури. У сукупності ці суб'єкти, діючи через нормативно-правові, адміністративні акти та адміністративні договори, забезпечують узгоджене формування, збереження, обіг і захист аграрної інформації, підтримують цифровізацію галузі та прозорість управління, що повністю відповідає завданню дослідження і забезпечує належний інформаційно-правовий супровід розвитку агропромислового комплексу.

11. Встановлено, що фінансово-правове забезпечення агропромислового комплексу є цілеспрямованою діяльністю держави, спрямованою на формування, розподіл і ефективне використання централізованих та децентралізованих грошових фондів. Основною його метою є забезпечення реалізації функцій держави у сфері сільськогосподарського виробництва, харчової та переробної промисловості, а також виконання комплексу заходів, пов'язаних із вирощуванням, збиранням, зберіганням і переробкою сільськогосподарської продукції.

До основних напрямів модернізації фінансово-правового забезпечення віднесено: створення виплатної агенції для своєчасної та цільової державної підтримки виробників сільськогосподарської продукції; забезпечення прозорого й інклюзивного доступу до фінансування для всіх категорій виробників; впровадження програм ліквідності, державних гарантій і грантового фінансування; розширення програм часткового гарантування кредитів; створення умов для залучення інвестицій та зменшення будівництва і реконструкції тваринницьких та переробних підприємств; забезпечення справедливого доходу фермерських господарств і розширення іпотечного кредитування на основі розвитку ринку земель.

Підкреслено, що фінансово-правові механізми державної підтримки визначені у стратегічних документах, зокрема у Стратегії розвитку експорту продукції сільського господарства, харчової та переробної промисловості України на період до 2026 року, де наголошується на важливості узгодження внутрішніх фінансових інструментів із міжнародними зобов'язаннями у межах членства України в Світовій організації торгівлі. Значну роль відіграють державні програми «Доступні кредити 5–7–9 %» і Фонд часткового гарантування кредитів у сільському господарстві, які сприяють покращенню доступу аграрних підприємств до фінансових ресурсів та підтримці малих і середніх виробників.

Сформовано підхід до фінансово-правового забезпечення агропромислового комплексу на основі врахування стабільності фінансової діяльності держави: формування централізованих і децентралізованих фондів, розподілу, використання й контролю фінансових ресурсів. Такий підхід забезпечує узгодженість дій органів влади, підвищує ефективність державних програм, прозорість фінансового моніторингу й аудиту, а також сприяє

підвищенню конкурентоспроможності аграрного сектору України на внутрішньому і зовнішньому ринках.

12. Владно-управлінські повноваження у контексті публічно-правових спорів виступають інструментом забезпечення суб'єктивних публічних прав і пов'язані з низкою функціональних аспектів, що включають: реалізацією, охороною та захистом прав і свобод громадян, підтримкою інтересів територіальних, етнічних і соціальних спільнот, а також із здійсненням контролю та управління підвладними суб'єктами для забезпечення правомірності їх діяльності.

Незалежно від зовнішньої форми їх вираження, владно-управлінські повноваження мають характерні ознаки, які визначають предмет адміністративного оскарження. По-перше, рішення суб'єкта владних повноважень охоплюють як нормативно-правові акти, що містять загальні правила поведінки, так і акти індивідуальної дії, спрямовані на вирішення конкретних справ, які є юридичними фактами, що спричиняють виникнення, зміну або припинення правовідносин. По-друге, дії суб'єкта владних повноважень становлять активну юридично значущу поведінку, яка безпосередньо впливає на права, свободи та інтереси осіб і може проявлятися у формі застосування примусу, надання адміністративних послуг чи виконання контролюючих функцій. По-третє, бездіяльність полягає у невчиненні передбачених законом дій або у неприйнятті необхідних рішень, що призводить до порушення прав, свобод і законних інтересів інших осіб і є підставою для адміністративного оскарження. Таким чином, правове регулювання адміністративного процесуального оскарження потребує чіткого розмежування трьох основних форм прояву владно-управлінських повноважень — рішень, дій і бездіяльності, кожна з яких має власні особливості та правові наслідки, що впливають на права та обов'язки суб'єктів публічних відносин.

У межах земельних і майнових відносин агропромислового комплексу такі рішення, дії або бездіяльність можуть бути предметом оскарження в адміністративному суді, зокрема стосовно діяльності Міністерства аграрної політики та продовольства України, яке здійснює державну політику у сфері агропромислового комплексу, координує діяльність підпорядкованих органів, управляє земельними ресурсами, забезпечує нормативне регулювання та підтримку сільськогосподарського виробництва.

13. Встановлено, що правові засади адміністративної відповідальності у сфері агропромислового комплексу охоплюють суцільні відносини, пов'язані з виробництвом, обігом, контролем якості та безпеки продукції аграрного сектору, і включають нормативне закріплення цільової компетенції державних органів, правового статусу суб'єктів аграрної діяльності та процедурних аспектів притягнення до відповідальності. Вони являють собою системно впорядковану сукупність норм адміністративного та спеціального аграрного законодавства, принципів і процедур державного впливу, спрямованих на запобігання, виявлення й припинення правопорушень у сфері виробництва, переробки, зберігання, транспортування та реалізації сільськогосподарської продукції, а також на забезпечення раціонального використання природних ресурсів.

З'ясовано, що правові засади адміністративної відповідальності в агропромисловому комплексі тісно пов'язані з адміністративно-правовими

засадами взаємодії держави та аграрного сектору: перші визначають стратегічні принципи, цілі та механізми державного впливу, а другі конкретизують правові інструменти реагування через систему адміністративних санкцій, що забезпечує єдність державного управління й підвищення правової дисципліни у сфері аграрних відносин.

Аналіз положень Закону України «Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001-2004 років» дав змогу виокремити основні адміністративно-правові засади взаємодії держави та аграрного сектору, серед яких — стабільність нормативно-правової бази, невтручання у господарську діяльність, підтримка приватного підприємництва, гарантії захисту прав власності, державна підтримка наукових досліджень та інновацій, формування цінового, податкового і кредитного механізмів, дотування окремих галузей аграрного виробництва та підтримка національного виробника.

З'ясовано, що Закон України «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» формує адміністративно-правові підвалини координації діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування у сфері аграрної політики, визначає її спрямованість на захист національних інтересів, урахування інтеграційних процесів і впровадження комплексного підходу до державного управління агропромисловим комплексом. Таким чином, положення зазначених нормативно-правових актів зазначаються концептуально важливими для забезпечення єдності адміністративно-правового регулювання, удосконалення державного управління аграрним сектором і формування сучасної політики розвитку агропромислового комплексу України.

14. Встановлено, що підстави адміністративної відповідальності у сфері агропромислового комплексу становлять юридично значущі факти у вигляді протиправних, винних дій чи бездіяльності суб'єктів, які посягають на встановлений порядок у визначеній сфері суспільних відносин і передбачені адміністративним законодавством як такі, що тягнуть за собою застосування заходів адміністративного примусу. У контексті аграрної діяльності ними є порушення правил раціонального використання земель, застосування агрохімікатів, поводження з відходами, здійснення експортно-імпортних операцій та інших процесів, що впливають на продовольчу безпеку й екологічну стабільність держави.

Правопорушення у сфері агропромислового комплексу мають специфічні риси, зокрема галузевий характер, оскільки виникають у процесі господарської діяльності, пов'язаної з виробництвом, переробкою, зберіганням і реалізацією сільськогосподарської продукції. Вони мають вузьку спеціалізацію та потребують урахування технологічних і екологічних факторів. Такі порушення здатні негативно впливати на економічні, соціальні, екологічні та безпекові інтереси держави.

Законодавство України дозволяє структурувати адміністративні правопорушення у сфері АПК за об'єктом посягання (земельні, екологічні, ветеринарні, технологічні) та суб'єктом відповідальності (фізичні особи, посадові особи, фермерські господарства, підприємства). Така класифікація сприяє підвищенню якості правового регулювання та ефективності діяльності контролюючих органів.

Встановлено, що юридичні, фактичні та процесуальні підстави адміністративної відповідальності перебувають у тісному взаємозв'язку, де юридичні - визначають нормативну базу правопорушення, фактичні - відображають реальні обставини його вчинення, а процесуальні - забезпечують законність та легітимність притягнення до відповідальності. Відсутність хоча б однієї з цих підстав унеможливило застосування адміністративного примусу.

Таким чином, визначення підстав адміністративної відповідальності у сфері агропромислового комплексу є ключовим елементом забезпечення правопорядку, справедливості та ефективності державного регулювання у галузі, що посприяє економічній, екологічній та соціальній складові сталого розвитку аграрного сектору України.

15. Встановлено, що юридичний склад адміністративного правопорушення у сфері агропромислового комплексу має тісний зв'язок із галузевою диференціацією видів правопорушень, що охоплюють земельні, екологічні, ветеринарні та санітарні відносини. У земельній сфері - це порушення правил користування землею, несвоєчасна сплата орендної плати, незаконне розорювання ділянок; у сфері екологічної безпеки - забруднення водойм, порушення правил обробки ґрунтів чи утилізації відходів; у ветеринарній - недотримання карантинних вимог, неправильне зберігання продукції тваринного походження, неналежне ведення обліку тварин. Кожен вид правопорушення характеризується чітко визначеними елементами юридичного складу, що забезпечують можливість його правильної кваліфікації.

Доведено, що об'єкт адміністративного правопорушення у сфері АПК має багаторівневу структуру, загальний рівень охоплює суспільні відносини у сфері забезпечення законності аграрного виробництва, родовий рівень відображає конкретні сфери діяльності (земельні, екологічні, ветеринарні, фітосанітарні), а безпосередній об'єкт - це конкретні відносини, яким завдано шкоди. Така багаторівнева побудова сприяє точнішій кваліфікації правопорушень та диференціації стягнень.

Розкрито, що об'єктивна сторона може проявлятися як у формі активних дій (пограба посівів, порушення спекуляції техніки), так і бездіяльності (невиконання фітосанітарних заходів), а наявність шкідливих наслідків і причинно-наслідкового зв'язку є обов'язковою умовою для окремих складів. Факультативні ознаки (місце, час, спосіб, обстановка) уточнюють кваліфікацію і забезпечують пропорційність покарання.

Визначено, що суб'єктами адміністративних правопорушень традиційно є фізичні осудні особи, проте враховуючи особливості агропромислового виробництва, доцільним є розширення кола суб'єктів за рахунок юридичних осіб, діяльність яких спричиняє порушення у сфері АПК. Суб'єктивна сторона характеризується наявністю вини у формі умислу або необережності, а також факультативними ознаками - метою та мотивом, які відносять на оцінку суспільної небезпеки діяння.

Зроблено висновки, що правильне визначення юридичного складу адміністративного правопорушення у сфері агропромислового комплексу є ключовим чинником ефективного адміністративного контролю, забезпечує законність і справедливість правозастосування, сприяє формуванню

методологічно обгрунтованої системи доказування та удосконаленню механізмів превентивного впливу в аграрній галузі.

16. Адміністративне провадження у справах АПК має постійний характер і формується з первинного доказового документу - протокол про адміністративне правопорушення, що засвідчує факт порушення та задає рамки всього подальшого розгляду. Протокол складається уповноваженою особою (або представником громадського формування), містить повний перелік обов'язкових реквізитів (час і місце, дані посадової особи та правопорушника, опис події, посилання на порушені норми, відомості про потерпілих тощо) і підписується обома сторонами, що забезпечує достовірність і процесуальну належність доказу.

Підготовчий етап спрямований на перевірку компетенції органу, коректності підстав притягнення, наявності всіх процесуальних реквізитів, належне повідомлення учасників та витребування додаткових доказів; водночас з'ясовуються обставини, що виключають провадження (вік, осудність, крайня необхідність, необхідна оборона). Це гарантує законність і об'єктивність подальшого розгляду.

Розгляд справи здійснюється, як правило, відкрито і, за можливості, за місцем вчинення правопорушення з метою повної оцінки доказів. Орган встановлює факт протиправної дії/бездіяльності, належність особи до кола відповідальних, наявність і характер шкоди, а також обтяжуючі й пом'якшуючі обставини. Забезпечуються рівність сторін, право на пояснення, клопотання, докази, виклик свідків і дотримання процесуальних гарантій уразливих категорій осіб.

Специфіка АПК (сезонність, робота із земельними ділянками, технікою, агрохімікатами, тваринницькими ресурсами) зумовлює потребу в оперативних виїзних інспекціях, спеціальному документуванні, залученні експертів і розрахунку шкоди екологічним та ветеринарним інтересам. Такий галузевий підхід робить провадження комплексним; послуг формальної процесуальної дії з аналізом ризиків і наслідків для аграрних ресурсів.

Рішення за результатами розгляду має бути мотивованим і документально підтвердженим: воно фіксує склад правопорушення, враховує пом'якшуючі/обтяжуючі обставини, визначає вид і розмір стягнення та строки його виконання; у справах щодо суб'єктів господарювання береться до уваги організаційний характер порушення і ризик повторюваності для визначення превентивних заходів контролю. Передбачене право на оскарження (адміністративне або судове) забезпечує баланс між владними повноваженнями контролюючих органів і гарантіями прав учасників аграрних правовідносин. Отже, послідовність «протокол - підготовка - відкритий розгляд - мотивоване рішення - оскарження», доповнена галузевкою специфікою АПК та вимогами до доказування і процесуальних гарантій, забезпечує законність, прозорість і ефективність застосування адміністративних стягнень, підвищує дієвість превентивного механізму та зміцнює правопорядок у аграрному секторі.

17. Узагальнення європейського досвіду підтверджує, що інформаційно-правове забезпечення АПК є інтегрованою системою, де інституційні механізми (спеціалізовані агентства, дорадчі служби) поєднуються з правовими формами й методами та працюють на цифровій інфраструктурі, електронних реєстрах,

інтегрованих кадастрах і платформах із гарантованим захистом даних, стандартизацією процедур і сумісністю ресурсів. Функціонально модель ЄС ґрунтується на: 1) регуляторну складову - жорсткі стандарти якості, безпечності й екологічні вимоги; 2) контрольну - інтегровану систему управління та контролю (IACS) із супутниковим моніторингом використання субсидій і фактичного етапу земель; 3) превентивну - принципи компенсації та заохочення добровільного дотримання норм. Правові запобіжники захисту земельних і майнових прав забезпечуються через чіткі правила кадастру, прозору реєстрацію прав і дієві адміністративні та судові (у т.ч. квазісудові, медіаційні) механізми реагування, що знижують ризики рейдерства й підвищують правову визначеність. Фінансово-правові інструменти ЄС (субсидії, гранти, компенсації) функціонують на цифрових платформах, що робить підтримку прозорою й підконтрольною.

Запропонована в тексті концептуальна модель для України - інституційно-організаційна, нормативно-правова, інформаційно-технологічна та аналітично-регуляторна складові, вимагає їх збалансованої взаємодії, адже лише так забезпечуються цілісність управління інформаційними потоками та адаптивність системи. Одночасно виявлені проблеми національного регулювання (недостатня адаптація стандартів, відсутність чітких механізмів контролю, фрагментарність норм, низька цифрова грамотність, обмежений доступ до централізованих ресурсів, слабка міжвідомча інтеграція) обумовлюють необхідність гармонізації з правом ЄС і впровадження окреслених у тексті кроків: адаптації принципів стратегічного планування ЄС; створення національної цифрової агроплатформи з інтеграцією реєстрів та геоданих; запровадження обов'язкової цифрової екологічної звітності як умови фінпідтримки; розвитку електронного агроконсалтингу; та розширення державно-приватних AgriTech-інновацій. У підсумку, застосування цих підходів формує сучасну, прозору й стійку модель інформаційно-правового забезпечення АПК України, сумісну з вимогами Євроінтеграції та викликами сталого розвитку.

18. У результаті дослідження визначено, що оптимізація адміністративно-правового забезпечення агропромислового комплексу України має ґрунтуватися на системному удосконаленні правових, організаційних і управлінських механізмів державного регулювання, спрямованих на підвищення ефективності, прозорості та конкурентоспроможності аграрного сектору. Запропоновано запровадити національне стратегічне планування розвитку сільського господарства шляхом ухвалення спеціального закону або внесення відповідних положень до чинного законодавства; законодавчо розмежувати повноваження між центральними та місцевими органами виконавчої влади відповідно до принципів децентралізації, субсидіарності та самостійності громад; оновити систему фінансового контролю й моніторингу бюджетних коштів за європейськими стандартами, включно з цифровими кадастрами угідь і прозорими критеріями використання ресурсів. Наголошено на необхідності інституціоналізації незалежної системи оцінки ефективності державної підтримки, впровадження принципу умовності (conditionality) при наданні фінансової допомоги, законодавчого закріплення аграрного резерву як антикризового інструменту, а також розроблення концепції цифрової трансформації адміністративних процедур у сфері АПК. Такі кроки

забезпечують гармонізацію українського аграрного законодавства зі стандартами Європейського Союзу, сприяють зменшенню адміністративного навантаження, підвищенню прозорості управлінських процесів та формуванню ефективної моделі сталого розвитку аграрної галузі України.

19. У результаті дослідження встановлено, що у світовій практиці сформувалися три концептуальні моделі удосконалення законодавчого регулювання агропромислового комплексу. Європейський Союз реалізує інтегрований підхід на основі Спільної аграрної політики (САП), яка забезпечує єдині правові стандарти субсидування, екологічної відповідальності, цифрового моніторингу та обробки даних, поєднуючи централізоване стратегічне планування з гнучкістю національних адміністрацій. У США домінує децентралізована модель, що базується на Аграрному законопроекті (Farm Bill), який акцентує увагу на гнучких правових механізмах стимулювання ринку, розвитку інноваційних технологій та залученні приватного сектора. Україна, перебуваючи у транзитивному етапі, поєднує елементи обох моделей, орієнтуючись на гармонізацію з правом ЄС, цифровізацію аграрної сфери, впровадження Державного аграрного реєстру та підвищення рівня продовольчої безпеки.

Визначено, що з метою гармонізації національного законодавства України із правом Європейського Союзу, подальше вдосконалення українського законодавства має передбачати усунення фрагментарності правового регулювання, формування єдиного понятійного апарату в сфері інформаційно-правових технологій, посилення кіберзахисту та розвиток правових механізмів підтримки аграріїв, що сприятиме інтеграції України до європейського правового простору та зміцненню її аграрної стійкості.

20. Встановлено, що ефективне вдосконалення інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу України повинно базуватися на комплексному поєднанні правових, організаційних і технологічних заходів, спрямованих на формування єдиної, узгодженої та безпечної системи обігу аграрної інформації. Ключовим напрямом визначено гармонізацію національного законодавства з правом Європейського Союзу, що передбачає імплементацію норм Директиви ЄС про відкриті дані та повторне використання інформації державного сектору, Директиви INSPIRE, а також положень щодо кібербезпеки, цифрової сумісності та електронного документообігу. Це створює правові передумови для інтеграції України в європейський простір аграрних даних і сприяє розвитку цифрової економіки.

Обґрунтовано необхідність ухвалення спеціального закону про інформаційне забезпечення агропромислового комплексу, який повинен визначити правові засади створення, функціонування та захисту аграрних інформаційних систем, а також закріпити статус розпорядників даних, принципи відкритості, достовірності та доступності державної аграрної інформації. Зазначено, що такий закон має стати базовим нормативним актом для консолідації наявних відомчих інформаційних ресурсів і впровадження національної стратегії цифрової трансформації аграрного сектору.

Висвітлено, що розвиток національних електронних систем і відкритих реєстрів має відбуватися відповідно до принципу «держава як платформа», що забезпечить уніфікацію даних між державними органами, інтеграцію

електронних сервісів, а також створення єдиної цифрової платформи моніторингу сільськогосподарського виробництва з даними про посіви шпаші, стан ґрунтів, урожайність та екологічні показники. Таке рішення сприятиме ефективному адмініструванню аграрного сектору, прозорості управлінських процесів і підвищенню довіри до державних інституцій.

Акцентовано увагу на потребі посилення адміністративної та кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері використання аграрних інформаційних систем, незаконне втручання в бази даних, розголошення персональної чи службової інформації, а також недотримання вимог публічності державних аграрних відомостей. Така зміна повинні знайти відображення у Кодексі України про адміністративні правопорушення, Законах України «Про інформацію» та «Про доступ до публічної інформації».

Підеумовано, що реалізація запропонованих заходів – гармонізація законодавства, ухвалення спеціального закону, розвиток електронних систем, підвищення відповідальності та створення нової Концепції інформаційного забезпечення агропромислового комплексу, дозволить сформувати цілісну модель інформаційно-правового регулювання аграрної сфери. Така модель забезпечить ефективність управління, правову визначеність, кіберстійкість, відкритість даних і сприятиме сталому розвитку агропромислового комплексу України в умовах цифрової економіки та євроінтеграційного поступу.

Дякую за увагу!

Здобувачу було задано 9 запитань, на які ми надав об'рунтовані відповіді та пояснення.

Запитання задавали:

1. Настюк Василь Якович, професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності, доктор юридичних наук.

Шановний Павло Олександровиче, заслухавши Ваш у доповідь в мене виникли питання наступного характеру: специфікація до предмету цього дослідження доволі комплексна, тому поясніть будь ласка форми інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу відносно цієї специфікації?

Шорський П.О.: Дякую, шановний Василю Яковичу, за запитання.

У роботі я спеціально наголошую, що через комплексний характер предмета – від виробництва й переробки до контролю, безпеки та цифрового врядування – форми інформаційно-правового забезпечення в АПК слід розуміти саме як форми публічного адміністрування, спрямовані одночасно і на захист аграрної інформації, і на використання сучасних технологій її обробки та обміну.

По-перше, я виокремлюю нормативно-правову форму – це закріплення правил збору, використання, поширення та захисту інформації у законах і підзаконних актах (від базового Закону України «Про інформацію» до спеціального законодавства у сфері державного контролю, безпеки та харчових продуктів, кібербезпеки тощо). Саме тут задаються стандарти відкритості, конфіденційності, режиму доступу до аграрних даних. Поруч із нею стоїть організаційна форма, яка проявляється у створенні та функціонуванні спеціалізованих органів – Мінагрополітики, Держреєстраційної служби, Державної екологічної інспекції та інших – що забезпечують моніторинг,

інспекції, аудит і, по суті, «оживляють» норми через щоденну управлінську практику.

По-друге, я розкриваю документально-реєстраційну форму, яка забезпечує ведення державних інформаційних ресурсів і реєстрів: Державного аграрного реєстру, Державного земельного кадастру, Єдиного державного реєстру тварин та інших. Через них фіксуються земельні ділянки, види діяльності, виробничі показники, що безпосередньо пов'язано і з державною підтримкою, і з контролем, і з подальшим аналітичним опрацюванням даних. Логічним продовженням є інформаційно-аналітична форма – це статистика, звітність, аналітичні довідки, дашборди, у яких узагальнюються відомості про стан АПК та результати контрольних заходів, саме тут інформація перетворюється на основу для стратегічних і поточних управлінських рішень.

По-третє, з огляду на цифрову специфіку предмета, я виділяю електронно-комунікаційну форму – це використання інструментів електронного урядування й цифрових платформ, включно з електронними ветеринарними сертифікатами та інтеграцією з європейськими системами TRACES, IACS та іншими, що забезпечують транскордонний обіг аграрної інформації за уніфікованими стандартами. І, нарешті, важливою для комплексної характеристики є правозастосовна форма – це інформація, яка наконичується в реєстрах, аналітичних системах і результатах моніторингу, використовується як підстава для притягнення суб'єктів до адміністративної відповідальності, застосування санкцій, обмежень чи заборон. Тобто інформаційно-правове забезпечення «закривас щіли» від нормотворення й організації до контролю та відповідальності.

Таким чином, відповідаючи на Вашу репліку щодо комплексної специфікації предмета, я підкреслюю: у дисертації форми інформаційно-правового забезпечення АПК розглядаються як взаємопов'язані рівні – нормативний, інституційний, реєстрово-документальний, аналітичний, цифрово-комунікаційний і правозастосовний. Саме їхня сукупна дія дозволяє одночасно гарантувати агропромислову безпеку, прозорість і підзвітність органів влади та ефективне управління всіма ланками аграрного виробництва – від поля до кішечного споживача.

2. Коваленко Лариса Павлівна, професор кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності, доктор юридичних наук, професор.

Шановній Павло Олександровичу, ознайомившись з результатами Вашого дослідження хотілось би відмітити, що Ви приділили значну увагу адміністративно-правовому забезпеченню сфери агропромислового комплексу, але ж адміністративно-правове забезпечення не може існувати без механізму адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у будь-якій сфері. Тому хотілось би почути Вашу думку відносно саме адміністративно-правового регулювання суспільних відносин у сфері аграрно-промислового комплексу.

Шорський П.О.: Дякую, шановна Ларисо Павлівно, за запитання.

У дисертації я виходжу з того, що адміністративно-правове забезпечення в АПК дійсно не може існувати ізольовано - воно вбудоване в ширший механізм нормативно-правового регулювання суспільних відносин в агропромисловому

комплексі, який я спеціально реконструюю у роботі. У розділі 3 «Механізм нормативно-правового регулювання суспільних відносин в агропромисловому комплексі України» я підкреслюю, що цей механізм має загальнообов'язкову силу, реалізується через конкретні юридичні засоби й інструменти, формується суб'єктами, наділеними владними повноваженнями, та включає норми різних галузей права й різної юридичної сили.

При цьому сфера суспільних відносин в АПК падає цьому механізму низку специфічних рис, які безпосередньо запиті в адміністративно-правовому регулюванні. У роботі я показую, що, по-перше, норми, які входять до механізму нормативно-правового регулювання, охоплюють дуже широкий масив відносин: сільськогосподарське виробництво, харчову й переробну промисловість, усі стадії вирощування, збирання, зберігання та переробки продукції, а також забезпечення продовольчої безпеки. По-друге, суб'єктами застосування цих норм виступають як органи публічної влади, наділені повноваженнями щодо впорядкування АПК, так і безпосередні учасники аграрних відносин. По-третє, результатами дії норм стають заходи, закріплені на рівні стратегій, концепцій, програм розвитку агропромислового комплексу. Саме в цьому трикутнику – матеріальний обсяг відносин, коло суб'єктів та система стратегічних актів – я й бачу «каркас» адміністративно-правового регулювання в АПК.

В інформаційно-правовому вимірі, який є предметом мого дослідження, я фактично розкриваю адміністративно-правове регулювання через інформаційний компонент. У розділі 1, підрозділі 1.1 показано, що інформаційно-правове регулювання суспільних відносин в АПК – це цілісна система норм, принципів і спеціалізованих механізмів, спрямованих на правовий режим збору, обробки, зберігання, поширення й використання аграрної інформації, а також на організацію та координацію дій органів державної влади, суб'єктів господарювання й споживачів у єдиному інформаційному просторі.

Я окремо наголошую, що цей інститут є міждисциплінарним та поєднує елементи адміністративного, інформаційного, аграрного та господарського права, будучи покликаним забезпечити сталий розвиток агросектору через ефективне управління інформаційними ресурсами.

3. Гаранчук Володимир Миколайович, професор кафедри адміністративного права, доктор юридичних наук, професор.

Шановний Павло Олександровиче, скажіть будь ласка яким чином результати Вашого дослідження можуть вплинути або можуть бути використані для забезпечення продовольчої безпеки держави?

Шорський П.О.: Дякую, шановний Володимире Миколайовичу, за запитання.

Зазначу, що цифровізація це потужний інструмент для збільшення продовольчої безпеки держави. В контексті обраної та розглянутої теми саме для оптимізації виробництва, для аналізу даних щодо формування державного продовольчого резерву за рахунок, у тому числі можливостей підприємств АПК і потрібно сучасне інформаційно-правове забезпечення зазначеної сфери. Нами запропонована система механізму нормативно-правового регулювання АПК, яка може бути застосована для державних підприємств резерву України

для забезпечення продовольчої безпеки держави. Як і створення, використання відновлених баз, масивів даних для використання підприємствами державного резерву

4. Кобильнік Дмитро Анатолійович, завідувач кафедри податкової права, доктор юридичних наук, професор.

Штовпий Павло Олександровиче, яким чином запропоновані Вами новели дисертаційного дослідження впливають на питання оподаткування в т.ч. при використанні тих чи інших платформ, баз даних, інформаційно-правових технологій та інформаційних ресурсів.

Шорський П.О.: Дякую, шановний Дмитре Анатолійовичу, за запитання.

У дисертації я виходжу з того, що мої новели не змінюють податок «формально» через ставки, а змінюють саму інформаційну основу оподаткування в АПК. Коли ми вибудуємо цілісну систему електронних реєстрів (земельний кадастр, Державний аграрний реєстр, галузеві бази даних), уточнюємо правовий статус аграрної інформації та суб'єктів її обігу, ми фактично легалізуємо об'єкти оподаткування, скорочуємо «сірі» зони та розширюємо справедливую податкову базу. Це дає можливість для більш точного, диференційованого податкового режиму відповідно до реальних параметрів господарювання, а не до формально задекларованих показників.

Запропонований у роботі акцент на електронному документообігу, використанні е-підпису, електронних товарно-транспортних накладних, інтегрованих цифрових платформ дає змогу автоматизувати значну частину процедур контролю і звітності. Це зменшує витрати агровиробників на дотримання податкових процедур, мінімізує суб'єктивний елемент і корупційні ризики, підсилює аналітичну складову – держава отримує можливість бачити реальний рух продукції, дотацій, компенсацій і податкових платежів у режимі, наближеному до реального часу, а не постфактум за наперевими звітами.

Паралелі, цифрові платформи, про які я пишу (електронні реєстри, Державний аграрний реєстр, спеціалізовані інформаційні системи моніторингу), виступають «точкою входу» для фінансово-правових інструментів підтримки субсидій, дотацій, податкових стимулів. Прив'язуючи платформи до перевірених даних, ми робимо їх більш адресними та прозорими й одночасно зменшуємо навантаження на добросовісного платника.

У перспективі це відкриває можливість для більш точного налаштування податкової політики в АПК, від масових, однакових для всіх режимів до гнучких, заснованих на даних рішень, які враховують масштаб виробництва, рівень інвестицій, екологічні параметри, участь у програмах державної підтримки. Тому в цілому запропоновані новели працюють на те, щоб оподаткування в АПК стало більш прозорим, прогнозованим і справедливим як для держави, так і для аграрного бізнесу.

5. Політанський Вячеслав Станіславович, професор кафедри права та правоохоронної діяльності, доктор юридичних наук, старший дослідник.

Штовпий Павло Олександровиче, в мене наступне запитання до Вас. Як сучасні інформаційно-правові технології інтегруються та взаємодіють у роботі органів публічної влади, що стосуються сфери АПК України, та чи

згадували Ви їхнє застосування у Вашій науковій роботі?

Шорський П.О.: Дякую, шановний Вячеслав Станіславовичу, за запитання.

У дисертації я під інформаційно-правовими технологіями в АПК розумію не просто «айті-інструменти», а ті цифрові рішення, які вже реально працюють в органах публічної влади й одночасно мають чітко визначений правовий режим. Насамперед це галузеві електронні реєстри та цифрові платформи: Державний аграрний реєстр як базова система обліку сільськогосподарських виробників і адміністрування державної підтримки; Державний земельний кадастр як ключове джерело даних про земельні ділянки; системи електронних аукціонів на кшталт Prologgo, Продажі для реалізації прав на землю та майно АПК; відомчі інформаційні системи Мінагрополітики, Держгеокадастру, Держпродспоживслужби, через які ведеться реєстрація, контроль, сертифікація та звітність. Окремий блок становлять геоінформаційні системи й національна інфраструктура геопросторових даних: картографічні шари щодо посівів, зрощення, зони ризикового землеробства, супутниковий та дистанційний моніторинг, які використовуються для планування, контролю та оцінки впливу на довкілля. До цього додається електронний документообіг та «кабінети» агровиробника (у тому числі сервіси, інтегровані з екосистемою «Дія»), що дозволяють подавати заяви на державну підтримку, звітність, отримувати адміністративні послуги й рішення органів влади в електронній формі. У роботі я спеціально підкреслюю, що саме поєднання цифрової архітектури з нормативним регулюванням дає підстави кваліфікувати ці рішення як інформаційно-правові технології, а не лише як технічну інфраструктуру.

По-друге, у дисертації наголошено на електронних довірчих послугах, механізмах електронної ідентифікації та кіберзахисту як технологічній основі правового режиму аграрної інформації. Саме через них забезпечується захист даних у державних інформаційних системах, запобігання несанкціонованому доступу, фальсифікації чи знищенню відомостей. Окремо акцентовано на відкритих даних та євроінтеграційних цифрових стандартах (зокрема, Digital Agriculture Strategy CS), що імплементуються в українську практику і визначають вимоги до прозорості, доступності та повторного використання аграрної інформації як ресурсу публічної політики.

Отже, на Ваше запитання можу відповісти, що такі технології, як електронний документообіг, електронні аграрні реєстри (включно з Державним аграрним реєстром), національна інфраструктура геопросторових даних, електронні довірчі послуги, механізми відкритих даних та цифрової інтеграції з ЄС не лише вже застосовуються органами публічної влади у сфері АПК, а й безпосередньо становлять предмет мого аналізу у Розділі I «Концептуальні підходи до визначення теоретичних засад інформаційно-правового регулювання в агропромисловому комплексі України».

6. Деменко Олександр Євгенович, доцент кафедри фінансового права, доктор юридичних наук, старший дослідник.

Шановний Павло Олександровиче, чи розглядали Ви у своїй роботі питання фінансово-правового забезпечення сфери агропромислового комплексу України, і якщо так, то в чому полягає його сутність для інформаційної підтримки

Шорський П.О.: Дякую, шановний Олександрє Євгеновичу, за запитання.

У дисертації питання фінансово-правового забезпечення агропромислового комплексу я розглядаю як окремий елемент механізму публічного управління у сфері АПК. У підрозділі 3.3 «Система фінансово-правового забезпечення агропромислового комплексу» фінансово-правове забезпечення трактується як особливий різновид виконавчо-розпорядчої діяльності держави, що реалізується через сукупність нормативно встановлених заходів фінансової природи, спрямованих на створення найкращих умов для функціонування та розвитку агропромислового комплексу.

Далі я уточнюю, що воно становить цілеспрямовану діяльність держави з формування, розподілу та ефективного використання централізованих і децентралізованих грошових фондів, необхідних для виконання функцій у сфері сільськогосподарського виробництва, переробної та харчової промисловості, а також сунутіх процесів виробництва, збирання, зберігання й переробки продукції.

Важливим є акцент на тому, що в межах дослідження мене насамперед цікавлять публічні фінанси як інструмент владино-розпорядчого впливу держави на аграрну сферу, адже через бюджетне планування й перерозподіл коштів держава стимулює або, навпаки, обмежує окремі види діяльності в АПК.

Сутність цього фінансово-правового блоку саме для інформаційної підтримки полягає в тому, що будь-який рух бюджетних ресурсів у АПК прив'язаний до відповідних інформаційних потоків і цифрових рішень. У підрозділі 1.3 «Мета, завдання і принципи інформаційно-правового регулювання в агропромисловому комплексі» я показую, що значна частина фінансово-правових інструментів реалізується через електронні звіти про використання бюджетних коштів, податкову та фінансову документацію, дані щодо субвенцій, грантів і інвестицій, які виступають окремим масивом аграрної інформації та забезпечують контроль, прозорість і підзвітність використання ресурсів.

Крім того, у цьому ж блоці роботи підкреслюється, що сучасні програми державної фінансової підтримки аграріїв (дотації, компенсація відсотків, гарантійні інструменти) доповнюються інформаційними платформами та дашбордами Мінагрополітики – зокрема, дашбордом «Державна підтримка» АПК, який надає деталізований аналіз виплат за програмами і відкриває інформацію про фінансові можливості для виробників. Це прямо пов'язує фінансово-правове забезпечення з інформаційною підтримкою, адже через цифрові реєстри та дашборди забезпечуються прозорість, адресність допомоги і можливість аграріїв планувати господарські рішення на підставі повної та актуальної інформації.

Отже, відповідаючи на Ваше запитання, зазначу – так, фінансово-правове забезпечення АПК розглядається в дисертації системно, і його сутність для інформаційної підтримки полягає у формуванні таких фінансових механізмів, які одночасно є джерелом і замовником якісних інформаційних потоків, від електронних реєстрів і звітності до аналітичних дашбордів державної підтримки.

адміністративного права та адміністративної діяльності, доктор юридичних наук, професор.

Шаниваний Павло Олександровиче, озайлювшись із Вашою роботою, зазначу, що досвід країн ЄС у контексті стандартизації інформаційних даних у сільському господарстві відіграє одну з провідних ролей, у зв'язку з чим пояснить які нормативно-правові акти з зазначеного питання Ви використовували у своєму дослідженні і які на Вашої думку є серед них основними?

Шорський П.О.: Дякую, шановний Олександр Михайловичу, за запитання. Воно дозволяє акцентувати увагу саме на тому європейському нормативному підрунті, яке я свідомо поклав в основу порівняльно-правового аналізу у дисертації. У роботі я виходив із того, що стандартизація аграрних даних у ЄС вибудовується насамперед навколо правового блоку Спільної аграрної політики та пов'язаних із нею інформаційно-правових механізмів. Тому як базові акти я апрошу Регламент (ЄС) № 1306/2013, який визначає загальну систему фінансування, управління та моніторингу САП і одночасно закріплює вимоги до прозорості, відкритості та відстежуваності даних щодо субсидій, стану ґрунтів, виконання екологічних норм, що безпосередньо впливає на структуру аграрних реєстрів та формат звітності в державах-членах.

Разом із цим у дисертації детально розглядаються підзаконні регламенти імплементаційного й делегованого характеру, які фактично оцифровують вимоги САП у площині даних. Зокрема, Імплементаційний регламент (ЄС) № 809/2014 координує процедури застосування Регламенту (ЄС) № 1306/2013 у частині функціонування інтегрованої системи адміністрування та контролю (IACS), включно з використанням геопросторових даних, протоколів взаємної відповідності (cross-compliance) та єдиних форм подання інформації. Імплементаційний регламент (ЄС) № 808/2014 встановлює процедурні аспекти реалізації Регламенту (ЄС) № 1305/2013 щодо розвитку сільських територій через FARD, тоді як Делегований регламент (ЄС) № 807/2014 доповнює цей масив, деталізуючи перехідні механізми та технічні параметри реалізації заходів підтримки, що також відображається у вимогах до структур даних, звітності та обсягу інформації.

Окремий блок моїх напрацювань присвячений техніко-правовим інструментам стандартизації аграрних даних, які прямо ґрунтуються на зазначених регламентах. Йдеться насамперед про інтегровану систему адміністрування і контролю (IACS) та її компонент LPIS, що забезпечують єдині підходи до ведення земельних та посівних реєстрів, і про систему FARD, яка формує уніфіковану статистичну та фінансову звітність аграрних господарств. Додатково в роботі використано приклад EusoStora як відкритого корпусу геоанотованих агроданих 16 країн ЄС, сформованого на основі декларацій фермерів у рамках реалізації САП. Сукупність цих інструментів демонструє, що стандартизація в ЄС - це не лише «текст норми», а цілісний комплекс правових вимог до форматів, класифікаторів та процедур обробки аграрної інформації, на який я орієнтую запропоновані рекомендації щодо розвитку національних реєстрів, кадастрових та аналітичних платформ у сфері АПК України.

У своїх висновках я наголошую, що саме цей європейський блок правового регулювання — Регламент (ЄС) № 1306/2013 та пов'язані з ним імплементаційні

й делеговані акти, разом із технічними системами IACS/LPIS, FADN та EusoStops – є для України когнитуально основними, оскільки демонструють, як поєднати фінансово-правові, організаційні та інформаційно-технічні вимоги в єдиному стандарті обігу аграрних даних. На нього я спираюся при формуванні пропозицій щодо гармонізації вітчизняного інформаційно-правового забезпечення з правом ЄС.

8. Мех Юлія Володимирівна, доцент кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності, доктор юридичних наук, доцент.

Шановний Павло Олександровиче, у Вашому дисертаційному дослідженні предметом Концепції інформаційного забезпечення агропромислового комплексу до 2030 року, прошу охарактеризувати основні її складові.

Шорський П.О.: Дякую, шановний Олександр Михайловичу, за запитання

У дисертаційному дослідженні я використовую Концепцію інформаційного забезпечення агропромислового комплексу до 2030 року як цілісну рамку, яка складається з кількох взаємопов'язаних блоків. Передусім у розділі I Концепції визначено проблемне поле, зокрема: фрагментарність реєстрів і кадастрів, відсутність єдиних дефініцій та статусу аграрних даних, невідомість міжвідомчого обміну й цифрових доказів, а також потреба гармонізації з регламентами Європейського Союзу (зокрема Регламентами (ЄС) 2021/2115 та 2021/2116, системами IACS і LPIS). Саме це обгрунтовує необхідність нової моделі інформаційного забезпечення.

Далі в розділі II сформульовано мету до 2030 року – побудувати правово визначену й технологічно інтероперабельну систему аграрних даних, сумісну з європейською архітектурою, – та закладено двоетапну логіку реалізації: 2025–2027 роки як етап кодифікації понять, запуску інтеграційних платформ і національного геошару на кшталт LPIS, і 2028–2030 роки як етап національного масштабування, переходу до міжреєстрових транзакцій, ризик-орієнтованого нагляду та повноцінного використання цифрових доказів у провадженнях.

Ключове змістовне ядро Концепції розкрито в розділі III, де модель інформаційного забезпечення вибудована через чотири контури: 1) інституційно-організаційний, що передбачає визначення «системного власника» аграрних даних, створення міжвідомчої координаційної ради та оператора інтеграційної платформи; 2) нормативно-правовий, орієнтований на кодифікацію дефініцій («інформаційний ресурс АПК», «власник даних», «адміністратор даних», «оператор даних» тощо), закріплення режимів доступу, процедур обміну та імплементацію європейських вимог до IACS/LPIS; 3) інформаційно-технологічний, у центрі якого – інтеграційна платформа агроданих, національний геошар LPIS-типу, система дистанційного моніторингу й перехід від «виїзних» перевірок до перевірок за даними; 4) адміністративно-регуляторний, спрямований на запровадження ризик-орієнтованого нагляду, регулярної звітності, оцінювання політики та формування процесуальних правил використання цифрових доказів і відповідальності (включно з юридичними особами).

Наступні розділи IV–V Концепції деталізують прогноз впливу та очікувані результати, а саме: посилення спроможності держави керувати АПК на

основі даних, прозорість ланцюгів підтримки, простежуваність виробництва, спрощення процедур для виробників, формалізація статусу цифрових доказів у адміністративних провадженнях та підвищення інвестиційної привабливості завдяки прогнозованості й гармонізації з практиками ЄС.

У розділах VI–VII окреслено ресурсне забезпечення (поєднання держбюджету, місцевих бюджетів, міжнародної допомоги й приватних інвестицій) та необхідні зміни до ключових законів – від Земельного кодексу, законів про інформацію, кадастр, державну підтримку та геодані до Кодексу України про адміністративні правопорушення й Кодексу адміністративного судочинства.

Отже, відповідаючи етидею, Концепція, яка лягла в основу мого дослідження, побудована як тітко структурована система з проблемного аналізу, цільової рамки до 2030 року, чотириконтурної моделі (інституційної, правової, технологічної й аналітично-регуляторної), прогнозу впливу, очікуваних результатів, ресурсного та законодавчого забезпечення – і саме в такому, комплексному вигляді вона інтегрована в дисертаційну роботу.

9. Шаповал Роман Володимирович, завідувач кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності, доктор юридичних наук, професор.

Шановний Павло Олександровиче, які саме перспективи формування інформаційно-правових технологій у діяльності органів публічної влади Ви висвітлює у своєму дослідженні?

Шорський П.О.: Дякую, шановний Романо Володимировичу, за запитання

У дисертації я виходжу з того, що перспективи формування інформаційно-правових технологій у діяльності органів публічної влади полягають не лише в оцифруванні окремих процедур, а в переході до цілшої цифрової екосистеми управління агропромисловим комплексом. Передусім йдеться про розбудову та правове врегулювання інтегрованих електронних баз даних, кадастрів, реєстрів і систем підтримки прийняття рішень, які дають змогу в режимі, наближеному до реального часу, збирати, обробляти й аналізувати інформацію про стан аграрного виробництва, земельні та ресурсні відносини, фінансові потоки. Перспектива тут – у переході від розрізнених інформаційних ресурсів до взаємоузгоджених, стандартизованих і взаємодіючих інформаційних систем, що працюють за єдиними правилами доступу, захвту даних і кібербезпеки.

Друга важлива перспектива – це посилення сервісної ролі держави через цифрові платформи. У роботі, а саме в підрозділі 5.3. – я підкресляю, що перспективним є розгортання моделей «єдиного цифрового вікна» та комплексних електронних сервісів, коли реєстрація земельних ділянок, отримання дозволів, доступ до програм державної підтримки і подання звітності здійснюються через уніфіковані онлайн-інтерфейси, інтегровані з Державним аграрним реєстром, Державним земельним кадастром та іншими галузевими системами. Це трансформує логіку діяльності органів публічної влади – від «кабінетного» адміністрування до проактивного, прозорого й орієнтованого на дані управління.

Третя перспектива, на якій я наголошую в підрозділі 5.3., пов'язана із впровадженням аналітичних інструментів і елементів штучного інтелекту в роботі публічної адміністрації. Мова йде про прогнозування врожайності, моніторинг ризиків, виявлення аномалій у використанні бюджетних коштів, аналіз дотримання екологічних та безпекових стандартів. Такі інформаційно-правові технології вимагають, своєю чергою, оновленого нормативного режиму чітких правил обробки, агрегування та використання даних, узгоджених з європейськими підходами до цифрового врядування. У цьому контексті в роботі окремо розглядається посилення інституційної ролі Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства цифрової трансформації, Держреєстрау й інших суб'єктів, які мають стати «носіями» цих технологій, а не лише користувачами окремих інформаційних систем.

Отже, якщо коротко, перспективи, які я визначаю, – це: 1) перехід органів публічної влади, що опікуються АПК, до інтегрованих реєстрових та платформених рішень; 2) стандартизація та захист аграрних даних; 3) розгортання сервісних цифрових платформ і запровадження аналітичних інструментів на основі великих масивів аграрної інформації.

ВИСТУПИЛИ:

Науковий консультант: Солнцева Х.В., докторка юридичних наук, доцентка:

1. Оцінка роботи здобувача у процесі підготовки дисертації: виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану.

У процесі підготовки дисертації Порєський Павло Олександрович виконав індивідуальний план наукової роботи у повному обсязі. Всі заплановані види робіт були виконані своєчасно. Здобувач плідно співпрацював з науковим консультантом протягом усього терміну навчання в докторантурі.

2. Актуальність теми дисертаційної роботи.

Дослідження визначається сучасними викликами, що стоять перед українським суспільством у сфері публічного управління та аграрної політики. Дисертація цілком слушно підкреслює, що сфера агропромислового комплексу України є простором активної взаємодії між державою, бізнесом та громадянськістю. З огляду на це, правове врегулювання інформаційних процесів набуває стратегічного значення, особливо в умовах воєнного стану, цифрової економіки та поступової гармонізації українського законодавства з правом ЄС.

Важливим аспектом є наукове обґрунтування потреби у формуванні цілісної системи інформаційно-правового регулювання АПК, заснованого на поєднанні історичного досвіду, сучасних технологічних тенденцій і принципів адміністративного права. Автор демонструє здатність поєднати концепти адміністративного права з інструментами цифрового врядування, що свідчить про високий рівень теоретичної підготовки та наукової зрілості. Підняті у роботі питання мінімізації бюрократичних процедур, забезпечення доступу до аграрних даних та формування електронних сервісів державної підтримки є надзвичайно актуальними для сучасної України.

Тема дослідження є не лише сучасною та затребуваною, а й відкриває перспективи для подальших наукових розробок у напрямі цифровізації

публічного управління та розвитку інформаційного права в Україні. У результаті проведеного дослідження автором з'ясовано, що інформаційно-правове регулювання у сфері агропромислового комплексу України виступає цілісним інструментом реалізації державної політики, спрямованої на формування прозорого, безпечного та результативного середовища обігу аграрної інформації. Його ключовими завданнями є забезпечення відкритого доступу до аграрних даних, правовий захист персональної, комерційної та конфіденційної інформації, нормативне врегулювання обігу геопросторових даних, створення й функціонування електронних реєстрів, розвиток цифрової інфраструктури аграрного сектору та підвищення рівня кіберзахистності інформаційних систем агропромислового комплексу.

Саме тому тема дисертації Шорського Павла Олександровича «Інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України» є своєчасною, соціально значущою, теоретично наповненою й практично орієнтованою. Вона досліджує глибоке концептуальне осмислення правової природи продовольчої безпеки як елемента національної безпеки з аналізом сучасного адміністративного інструментарію, нормативної бази, міжнародного досвіду та перспектив цифрового врядування у цій сфері.

3. Зв'язок роботи з науковими програмами, темами, планами.

Дисертаційне дослідження узгоджується з основними положеннями та стратегічними орієнтирами державної політики у сфері цифрового врядування, розвитку агропромислового комплексу, інформаційної безпеки та адміністративного регулювання. Зокрема, тема відповідає завданням, визначеним у Національній економічній стратегії на період до 2030 року, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 року № 179; Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року, затвердженій Указом Президента України від 11 березня 2021 року № 347/2021; Стратегії кібербезпеки України, затвердженій Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021; Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2025 роки, затвердженій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 67-р, а також з положеннями Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженій постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 року № 695.

Тема дисертації затверджена Вченою радою Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого від 27 лютого 2025 р., протокол № 8.

4. Наукова новизна і теоретичне значення одержаних результатів полягає у комплексному вирішенні наукового завдання, що полягає у теоретико-правовому обґрунтуванні, систематизації та розробленні науково обґрунтованої теоретико-методологічної моделі концепції інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України з позицій адміністративного права, з урахуванням цифрової трансформації публічного управління, необхідності забезпечення продовольчої безпеки та формування відкритої, захищеної й ефективної аграрної інформаційної екосистеми.

Основні результати дисертаційної роботи, які мають наукову новизну і виносяться на захист, конкретизуються в таких положеннях.

зокрема:

- науково обґрунтовано визначення поняття «механізм нормативно-

правового регулювання суспільних відносин у сфері агропромислового комплексу» як єдиної системи правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове впорядкування суспільних відносин у сфері сільськогосподарського виробництва, харчової та переробної промисловості, забезпечення продовольчої безпеки держави;

- визначено структуру побудову механізму нормативно-правового регулювання агропромислового комплексу як сукупність обов'язкових і факультативних елементів, що забезпечують реалізацію державної політики у цій сфері;

- запропоновано та обґрунтовано теоретико-методологічну модель концепції інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України як системи відносин, що виникають у процесі створення, обробки, поширення, зберігання та захисту інформації в аграрній діяльності;

- на основі узагальнення правозастосовної практики охарактеризовано основні функції інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу, до яких віднесено регулятивну, контрольную, охоронну, інтегративну та просвітницьку;

- визначено та розкрито форми і методи інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу, як організаційно-правові способи діяльності уповноважених органів, спрямовані на реалізацію адміністративно-правових завдань у сфері публічного управління аграрними відносинами;

- виокремлено інституційний вимір інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу як систему суб'єктів публічного адміністрування, діяльність яких забезпечує інформаційну підтримку функціонування сфери;

- запропоновано наукове визначення засобів забезпечення інформаційно-правового регулювання агропромислового комплексу як інструментів, за допомогою яких здійснюється реалізація інформаційно-правових норм у діяльності органів публічного управління;

- визначено систему інформаційно-правових запобіжників проти дії рейдерству в агропромисловому комплексі, яка охоплює нормативне закріплення процедур захисту прав власності та корпоративного управління

удосконалено:

- понятийно-категоріальний апарат інформаційного права у частині визначення змісту понять «інформаційно-правове регулювання», «інформаційно-правове забезпечення» та «інформаційна безпека агропромислового комплексу», які отримали чітке адміністративно-правове значення;

- методологію дослідження інформаційно-правових відносин у сфері АПК шляхом поєднання загальнонаукових і спеціальних юридичних методів, що дозволило здійснити комплексне правове дослідження структури аграрної інформаційної системи;

- визначення змісту інформаційно-правового регулювання управлінської діяльності в агропромисловому комплексі, що дозволило чітко визначити об'єкти та суб'єкти цієї діяльності і розкрити її міжгалузевий характер;

- характеристику механізму нормативно-правового регулювання суспільних відносин у сфері АПК, доповнивши його визначенням особливостей дії галузевих норм різної юридичної сили в єдиній системі правового

впорядкування;

- структуру інституційного забезпечення інформаційно-правового регулювання, включивши до неї суб'єктів, що діють у востаннє час і виконують функції захисту інформаційної безпеки агропромислового комплексу;

- теоретичне визначення методів інформаційно-правового забезпечення, обґрунтовано їх адміністративно-правову природу та взаємозв'язок із формами публічного адміністрування у сфері аграрної політики;

- поняття презумпції безпеки інформації в агропромисловому комплексі, визначено обсяг її застосування та обмеження з огляду на можливість поширення недостовірної інформації, що шкодить економічним інтересам держави;

- характеристику чинників, що впливають на зміст сучасного механізму нормативно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу, визначено роль державних органів у забезпеченні правової стабільності та прогнозованості галузевого розвитку;

Діагностика подальшого розвитку:

- теоретична характеристика правової природи інформаційно-правового регулювання агропромислового комплексу, яка розглядає його як складову системи адміністративного права України;

- розуміння матеріального та функціонального обсягу правового регулювання у сфері АПК, де норми права визначають порядок і межі діяльності суб'єктів господарювання, уповноважених органів і державних програм;

- характеристика суб'єктного складу правозастосування у сфері аграрного виробництва, що включає як органи публічної адміністрації, так і суб'єктів господарювання, наділені інформаційними обов'язками;

- вчення про державні цільові програми у сфері АПК як складову механізму нормативно-правового регулювання, що реалізується через комплекс адміністративно-правових і фінансових інститутів;

- визначення фінансово-правового забезпечення агропромислового комплексу як діяльності держави з формування, розподілу та використання публічних фінансів для підтримки аграрного виробництва;

- положення про управління процесами впровадження захисту інформаційної діяльності в аграрній сфері як елемент адміністративно-правового механізму державного контролю;

- положення про технологію розподіленого реєстру як інструмент інформаційно-правового регулювання, що забезпечує фіксацію та публічність даних у правовідносинах аграрного сектору;

- концепція освітніх програм з інформаційно-правового забезпечення аграрної діяльності, які розглянуто як важливий елемент підготовки фахівців для реалізації державної аграрної політики.

5. Наукове та практичне значення дослідження.

Дисертаційне дослідження має як науково-теоретичний, так і прикладний інтерес. Одержані результати можуть бути використані:

полягає у можливості їх безпосереднього використання в різних сферах діяльності, пов'язаних з удосконаленням адміністративно-правового та інформаційно-правового забезпечення сфери агропромислового комплексу України, зокрема у:

- правотворчій сфері - а) запропоновані у дисертації положення щодо визначення

механізму нормативно-правового регулювання суспільних відносин у сфері агропромислового комплексу можуть бути використані під час удосконалення чинного законодавства України в частині інформаційного забезпечення, державної підтримки, моніторингу якості аграрної продукції та захисту прав суб'єктів господарювання у сфері АПК; б) розроблені пропозиції стосовно предмета інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу можуть бути враховані при внесенні змін до Закону України «Про інформацію», Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України», а також у процесі підготовки підзаконних актів Кабінету Міністрів України щодо публічного доступу до аграрних даних; в) обґрунтовані в дослідженні підходи до шестигушнього виміру інформаційно-правового регулювання створюють правові передумови для розроблення положень про міжвідомчу взаємодію у сфері інформаційної політики Мінагрополітики, Держскадастру та НААН;

- нормотвірній діяльності органів місцевого самоврядування - а) результати дослідження можуть бути використані під час розроблення місцевих програм інформаційного забезпечення агропромислового виробництва, у тому числі щодо впровадження регіональних реєстрів аграрних ресурсів, електронного обліку земельних ділянок і механізмів запобігання рейдерству на місцевому рівні; б) рекомендації дисертації можуть застосовуватися при вдосконаленні нормативно-правових актів територіальних громад, які визначають процедури обміну аграрною інформацією, публічного доступу до земельних і майнових даних та моніторингу аграрних програм;

- правозастосовній сфері - а) сформульовані в роботі висновки щодо функцій інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу (регулятивної, контрольної, охоронної, інтегративної, просвітницької) можуть бути використані органами виконавчої влади для конкретизації повноважень при здійсненні державного управління, контролю та нагляду в аграрній сфері; б) запропоновані методи інформаційно-правового забезпечення можуть бути використані для оптимізації адміністративних процедур збирання, зберігання, обробки та передачі аграрних даних, що здійснюються уповноваженими органами під час реалізації державних і регіональних програм розвитку сільського господарства; в) положення щодо інформаційно-правових запобіжників протидії рейдерству створюють практичну основу для роботи Міністерства юстиції України. Офісу протидії рейдерству та територіальних органів влади, спрямовану на попередження незаконних реєстраційних дій у сфері аграрного бізнесу;

- аналітико-експертній роботі - а) одержані результати можуть бути використані під час підготовки аналітичних записок, висновків та експертних пропозицій для органів державної влади, зокрема для профільного комітету Верховної Ради України, Мінагрополітики та НААН, щодо вдосконалення інформаційного законодавства й підвищення ефективності публічного управління аграрним сектором; б) сформульовані у дослідженні теоретичні підходи до оцінювання ефективності інформаційно-правового регулювання можуть використовуватися експертними групами для моніторингу реалізації державних аграрних програм, цифровізації сфери та впровадження системи публічної звітності;

- судовій та правозахисній практиці - а) висновки дисертації щодо меж адміністративного контролю за об'ємом аграрної інформації можуть бути

використані при розгляді справ адміністративної юрисдикції, пов'язаних із оскарженням рішень державних органів у сфері доступу до інформації або порушення режиму її використання; б) результати дослідження можуть слугувати методологічною основою для правового захисту суб'єктів аграрного бізнесу, зокрема у випадках недостовірного поширення інформації чи неспроможності обмеження доступу до аграрних баз даних

- діяльності інституцій громадського контролю - а) одержані результати можуть застосовуватись громадськими організаціями, аграрними асоціаціями, дорадчими радами як аналітична база для оцінювання прозорості та законності інформаційних процесів у сфері АПК; б) рекомендації дисертації можуть бути використані при розробленні механізмів суспільного моніторингу та публічної звітності щодо реалізації державної аграрної політики;

- розробленні стратегічних документів у сфері аграрної політики - а) положення дисертації можуть бути використані при підготовці стратегій розвитку аграрного сектору України, Концепції розвитку сільських територій, проєктів Національної аграрної стратегії, а також при формуванні положень про цифровізацію державного управління аграрною сферою; б) теоретичні висновки дослідження створюють практичне підґрунтя для включення інформаційно-правового блоку до комплексних програм з енергоефективності, сталого розвитку сільських територій і продовольчої безпеки;

- науково-дослідній сфері - а) напрацьовані у дисертації положення формують основу для подальших досліджень проблематики адміністративного та інформаційного права в контексті аграрних, екологічних і фінансово-правових відносин; б) матеріали можуть бути використані при розробленні нових міждисциплінарних наукових тем щодо інформаційного забезпечення аграрного ринку, цифрової взаємодії суб'єктів господарювання та держави, механізмів електронного моніторингу аграрних ресурсів;

- освітньому процесі - а) положення дисертації можуть бути використані під час підготовки навчальних курсів, лекційних матеріалів і практичних занять з дисциплін: «Адміністративне право і процес», «Інформаційне право», «Аграрне право», «Публічне управління в аграрній сфері»; б) результати дослідження можуть бути впроваджені у навчальний процес закладів вищої освіти, які здійснюють підготовку фахівців у галузі права, публічного управління та аграрної економіки (акт впровадження Національного юридичного університету

6. Повнота викладення матеріалу дисертації в наукових публікаціях.

Основні положення та висновки дисертації опубліковано в 28 наукових статтях, з яких: 25 у вітчизняних фахових наукових виданнях, 3 у зарубіжних наукових періодичних виданнях, що проіндексовані в базах даних Web of Science Core Collection та Scopus; 10 тезах доповідей на конференціях. Серед них: II Міжнародна науково-практична конференція «Іновачійні рішення в сучасній науці, освіті та практиці» (Київ, 15-16.10.2024), V Міжнародна наукова конференція «Стратегічні напрямки розвитку науки: фактори впливу та взаємодії» (Луцьк, 11.10.2024), IX Міжнародна науково-практична конференція «Perspectives of contemporary sciences: theory and practice» (Львів, 14-16.10.2024), Міжнародна науково-практична конференція «Європеїзація національного права: проблеми, виклики та перспективи» (Київ, 24.04.2024), Міжнародна наукова інтернет-конференція «Актуальні дослідження правової та історичної

науки (Випуск 65)» (Wyższa Szkoła Zarządzania i Administracji w Opolu, 10-11 жовтня 2024 р.), III Міжнародна наукова конференція «Розвиток наук в умовах нової реальності: проблеми та перспективи» (Ужгород, 04.10.2024), VIII Міжнародна науково-практична конференція «Scientific researches and methods of their carrying out: world experience and domestic realities» (Вінниця, UKR – Відень, АУГ, 04.10.2024) та інші.

7. Ступінь обґрунтованості наукових положень.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується логікою подання матеріалу дисертаційної роботи, послідовністю розв'язання поставлених завдань, репрезентативністю джерельної бази та широкою апробацією результатів, висновками та рекомендаціями, які подані до кожного розділу, загальних висновках дисертації, в додатках до дисертації. Достовірність отриманих висновків підтверджено використанням адекватних методів дослідження, тривалістю його проведення, якісним і кількісним аналізом впровадження його результатів, зафіксованих довідками про впровадження, а також об'єктивним аналізом використаних джерел, що відповідає усім вимогам до юридичних досліджень такого рівня.

8. Структура та зміст дисертації, її завершеність та відповідність установленим вимогам щодо оформлення.

Робота складається зі вступу, п'яти розділів, які об'єднують дев'ятнадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 475 сторінок, список використаних джерел 32 сторінки (375 найменувань).

Робота написана в науковому стилі, її зміст викладено в чіткій логічній послідовності за представленим планом та відповідно до теми. Здобувачем доведено реалізацію поставленої мети. Логічним завершенням дослідження є обґрунтовані відповідно до завдань загальні висновки.

Список використаних джерел вміщує перелік опрацьованої літератури.

Автор підтверджує запропоновані аналізи, висновки та свою думку матеріалами додатків. Дисертація написана грамотно, українською мовою, стиль викладення матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

Дисертація оформлена згідно з чинними вимогами.

9. Загальний висновок.

Здобувач зарекомендував себе як наполегливий і відповідальний дослідник, здатний до самостійного глибокого аналізу складних правових явищ, демонструючи високий рівень аналітичного мислення, здатність до концептуалізації та пріоритизації науково обґрунтованих рішень.

У дисертаційному дослідженні Шорський Павло Олександрович на тему: «Інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України» на основі комплексного аналізу чинного законодавства України, зарубіжного досвіду, практики функціонування органів публічної влади, міжнародно-правових зобов'язань та сучасних підходів до управління у сфері АПК розкрито систему адміністративно-правового регулювання у сфері продовольчої безпеки.

Дисертаційне дослідження Шорського Павла Олександровича містить якісну наукову повизну, що полягає у комплексному підході до розкриття сутності, змісту та структури інформаційно-правового забезпечення

агропромислового комплексу України. У роботі поглиблено теоретико-правові засади функціонування інформаційних відносин у сфері АПК, уточнено категоріальний апарат, зокрема запропоновано авторське трактування понять «інформаційно-правове забезпечення агропромислового комплексу», «інформаційна взаємодія суб'єктів АПК», «цифрове аграрне середовище». Треба зазначити, що наукова повизна проявляється також у визначенні системи принципів, функцій і механізмів інформаційно-правового регулювання, що дозволяють забезпечити узгодженість дій органів державної влади, суб'єктів господарювання та громадських інституцій у сфері обігу аграрної інформації. Вперше на основі порівняльно-правового аналізу вітчизняної законодавчої бази та досвіду країн ЄС обгрунтовано прийняття Концепції інформаційного забезпечення агропромислового комплексу до 2030 року, спрямованої на вирішення багатьох проблем у визначеній сфері шляхом запровадження в Україні інтегрованої моделі інформаційного забезпечення агропромислового комплексу, що засвідчить готовність України до послідовного застосування міжнародних стандартів й принципів належного врядування в аграрній сфері, відповідального ставлення до виконання внутрішніх і міжнародних зобов'язань, а також посилення професійної спроможності публічної адміністрації на національному, регіональному та місцевому рівнях у забезпеченні продовольчої безпеки, сталого землекористування та конкурентоспроможності українського агросектору.

Усі положення, що виносяться на захист, здобувачем обгрунтовані самостійно, базуються на глибокому аналізі джерел, практики та правових актів. Посилання на інші наукові праці здійснено коректно, із дотриманням академічної доброчесності. Особистий внесок здобувача чітко окреслено в наукових публікаціях, які відображають результати дисертаційного дослідження.

Тема дисертації повністю відповідає спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Таким чином, дисертаційне дослідження на тему: «Інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України» відповідає встановленим вимогам МОН України щодо дисертацій поданих на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук та пунктам 7-9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року №1197, а його автор – Шорський Павло Олександрович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

Пастюк В.Я., доктор юридичних наук, професор

Актуальність теми дослідження.

Сучасний етап агропромислового комплексу України характеризується складними процесами цифрової трансформації, інтеграцією до європейського правового простору, впровадженням новітніх інформаційних технологій, а також необхідністю забезпечення стабільності та безпеки аграрної сфери в умовах воєнного стану. Інформаційні ресурси, що створюються, накопичуються та використовуються у сфері АПК, стали не лише елементом управлінської

діяльності, але й стратегічним чинником продовольчої, економічної та національної безпеки держави. Тому питання формування ефективного інформаційно-правового середовища набуває ключового значення.

Вибір теми дисертації Порським П.О. є глибоко обґрунтованим, відповідає потребам сьогодення та має вагомий науковий і практичний цінність. Запропонована автором концепція інформаційно-правового регулювання аграрної сфери охоплює складний комплекс суспільних відносин, що виникають між державою, суб'єктами господарювання, громадянами та спеціалізованими органами контролю в умовах активного розвитку цифрових технологій.

Оцінка наукового рівня дисертації та публікацій автора.

У дисертації проведено комплексний аналіз нормативно-правових актів України, актів Європейського Союзу, міжнародних стандартів, а також сучасних тенденцій цифровізації публічного управління. Автором опрацьовано значний масив наукової літератури, у тому числі праці вітчизняних та зарубіжних учених у галузі адміністративного, аграрного, інформаційного та фінансового права. Особливу увагу приділено дослідженню адміністративно-правових механізмів державного управління в АПК, інформаційним процесам, правовому статусу суб'єктів інформаційної взаємодії, цифровим платформам, реєстрам та кадастрам.

Наукові результати дисертанта відображені у низці статей, опублікованих у фахових виданнях України. Це свідчить про системність, послідовність і самостійність проведених досліджень, а також про відповідність роботи сучасним вимогам академічної доброчесності.

Наукова новизна отриманих результатів

Наукова новизна роботи Порського П.О. полягає у всебічному та структурованому розкритті феномену інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу. Серед найважливіших результатів, що мають ознаки наукової новизни, варто відзначити:

запропоноване автором уточнене визначення змісту та структури інформаційно-правового регулювання АПК як інтегрованого інституту адміністративного права, що поєднує організаційні, правові та технологічні механізми;

обґрунтування створення Національної системи управління аграрними даними, здатної забезпечити інтеграцію державних реєстрів, кадастрів, галузевих інформаційних систем та аналітичних платформ;

формування авторської моделі цифрового адміністративного хабу АПК, який має стати центром обробки, моніторингу та координації інформаційних потоків у сфері аграрного управління;

– розроблення системи інформаційно-правових запобіжників протидії рейдерству, що включають електронні механізми контролю, прозорість процедур, автоматизацію реєстраційних процесів та розвиток інструментів електронного правосуддя;

– визначення взаємозв'язку між інформаційно-правовими інструментами та адміністративною відповідальністю у сфері АПК;

пропозиції щодо укладення спеціального комплексного Закону України «Про інформаційне забезпечення агропромислового комплексу».

Ці положення розширюють існуюче наукове поле та формують нові

напрямки подальших досліджень.

Оцінка змісту та завершеності дисертації.

Дисертація має чітку структуру, відповідає вимогам до наукових праць, відзначається високим рівнем логічності й аргументованості. Кожний розділ роботи є самодостатнім і водночас гармонійно вписується в загальну концепцію дослідження. Автор успішно розкриває як теоретико-методологічні основи інформаційно-правового регулювання, так і практичні аспекти його реалізації на рівні державних органів, органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання та інших учасників аграрних правовідносин.

Особливої уваги заслуговує глибокий аналіз цифрових реєстрів, кадастрів, інформаційних платформ, а також розгляд проблем інформаційної безпеки, кіберзахисту та роботи державних інформаційних систем в умовах воєнного стану.

Зауваження та запитання до здобувача

Висловлені зауваження є дискусійними та спрямовані на подальше вдосконалення дослідження

1. У дисертації недостатньо аргументовано відмежовано інформаційно-аналітичні інструменти державного управління від власне адміністративно-правових механізмів, що ускладнює визначення їх ролі у структурі регулювання АПК

2. Потребує уточнення ступінь впливу цифрових платформ та електронних реєстрів на трансформацію нормативного механізму управління аграрною сферою, оскільки деякі положення подаю переважно у загальнотеоретичному вимірі.

3. Не повністю розкрито питання перевірки достовірності та цілісності аграрних даних у процесі їх обробки державними органами, що є важливою складовою інформаційної безпеки галузі.

4. В окремих фрагментах роботи недостатньо проаналізовано ризики правового регулювання, пов'язані з автоматизованими рішеннями та використанням алгоритмічних систем у сфері аграрного моніторингу.

Однак ці зауваження не зменшують наукової цінності та завершеності дослідження.

Практичне значення отриманих результатів

Практичне значення дослідження є вагомим та багатовимірним. Результати можуть бути використані:

у процесі удосконалення чинного аграрного, інформаційного та адміністративного законодавства:

– під час розроблення нормативно-правових актів, спрямованих на цифровізацію державного управління в АПК;

– у роботі державних органів, відповідальних за ведення електронних кадастрів, реєстрів та інформаційних систем;

у підготовці й підвищенні кваліфікації державних службовців, зокрема у сфері аграрної політики та цифрової трансформації;

– у подальших наукових дослідженнях, що стосуються інформаційного права, адміністративної діяльності та публічного управління.

Висновок

Дисертація Шорського П.О. «Інформаційно-правове регулювання у сфері

агропромислового комплексу» є завершеним, самостійним, науково обґрунтованим дослідженням, яке відповідає вимогам МОН України щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук. Робота відзначається високим рівнем новизни, аргументованості та практичної значущості.

Автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Рекомендую роботу до захисту у спеціалізованій вченій раді.

Коваленко Л.П., доктор юридичних наук, професор:

Актуальність теми дослідження

Аналіз дисертації Шорського П.О. дає підстави стверджувати, що обрана тема є надзвичайно актуальною, враховуючи глибокі соціально-економічні, правові та безпекові трансформації, які відбуваються в агропромисловому комплексі України. Автор переконливо показує, що АПК сьогодні є не лише ключовим сектором економіки, а й об'єктом стратегічного значення для продовольчої, економічної та інформаційної безпеки держави.

У роботі обґрунтовано, що стрімка цифровізація управлінських процесів, інтеграція України в європейський та світовий інформаційний простір, підвищення значення даних як стратегічного ресурсу зумовлюють необхідність формування цілісної теоретико-правової моделі інформаційно-правового регулювання у сфері АПК. Наукова новизна дослідження посилюється тим, що така питання в українській юридичній доктрині комплексно майже не розроблялися.

Мета, завдання та об'єкт дослідження

Мета дисертації – формування науково обґрунтованої концепції інформаційно-правового регулювання у сфері АПК України, що відповідає сучасним викликам цифровізації, євроінтеграції, воєнного стану та потребам національної безпеки.

Автором поставлено широкий комплекс теоретичних та прикладних завдань: від етимологічного та історико-правового аналізу аграрної інформації до розроблення моделі інформаційно-правових механізмів, удосконалення адміністративних процедур і пропозицій щодо нормативного опосередкування.

Об'єктом дослідження виступають суспільні відносини у сфері збирання, обробки, використання та захисту аграрної інформації, а предметом – механізми та інструменти її правового регулювання.

Науковий рівень роботи та її відповідність встановленим вимогам

Дисертація засвідчує високий рівень наукової підготовки здобувача. Робота має чітку структуру, логічно побудована, охоплює широкий масив джерел законодавчих актів, судової практики, наукової літератури та міжнародних стандартів, насамперед права ЄС.

Шорський П.О.:

- сформував авторське визначення інформаційно-правового регулювання у сфері АПК як системної діяльності держави, спрямованої на забезпечення умов для збирання, обробки, обміну та захисту аграрної інформації

- всебічно проаналізував структуру та функціональний зміст механізмів інформаційно-правового забезпечення;
- визначив інституційний базис і правовий статус суб'єктів інформаційно-правових відносин;
- запропонував класифікацію чинників інформаційно-правового забезпечення в умовах електронізації та воєнного етапу;
- розробив науково обґрунтовані пропозиції щодо оптимізації законодавства та прийняття спеціального Закону України «Про інформаційне забезпечення агропромислового комплексу»;
- дослідив адміністративну відповідальність у сфері АПК, сформував авторське бачення підстав, складу та процедур притягнення до відповідальності;
- проаналізував європейську модель, зокрема інструменти Спільної аграрної політики ЄС, цифрові платформи, механізми моніторингу та екологічного контролю, розробив рекомендації щодо їх імплементації в Україні.

Робота вирізняється глибоким методологічним підходом, послідовністю викладу та високим рівнем аргументації.

Наукова новизна отриманих результатів

Наукова новизна роботи є значною та комплексною. Зокрема, автором:

- запропоновано концептуальну модель інформаційно-правового регулювання АПК як самостійного інституту адміністративного права;
- сформульовано авторські визначення ключових понять: інформаційно-правове регулювання, методи інформаційно-правового забезпечення, інформаційно-правові заходи проти рейдерства тощо;
- розроблено класифікації суб'єктів інформаційно-правового забезпечення, видів правових режимів аграрної інформації;
- запропоновано модель цифрової трансформації АПК, що включає інтегровані реєстри, аналітичні системи, штучний інтелект, інструменти моніторингу;
- обґрунтовано необхідність створення Національного центру аграрної інформації;
- розроблено пропозиції до вдосконалення адміністративних процедур, контролю, нагляду й відповідальності.

Ці результати мають самостійне теоретичне й практичне значення.

Практичне значення дослідження

Практичні рекомендації Шорського П.О. можуть бути використані:

- у модернізації українського законодавства щодо аграрної інформації, цифровізації АПК та гармонізації з правом ЄС;
- у діяльності Міністерства аграрної політики, Міністерства цифрової трансформації, інших органів виконавчої влади;
- у підготовці проєктів нормативно-правових актів та державних програм;
- у правозастосуванні органів державного контролю;
- в освітньому процесі при викладанні дисциплін адміністративно-правового та інформаційно-правового циклу.

Зауваження рецензента

Незважаючи на високий рівень виконання роботи, окремі положення мають дискусійний характер і можуть бути уточнені

1. Потребує додаткової конкретизації методологічний підхід до оцінювання ефективності інформаційно-правових інструментів, оскільки критерії результативності сформульовано досить узагальнено.

2. Деякі пропозиції щодо вдосконалення нормативної бази АПК подані без ґрунтовного аналізу можливих фінансових та організаційних наслідків їх імплементації.

3. У роботі бракує більш чіткого розмежування повноважень центральних органів виконавчої влади та місцевих адміністрацій у сфері інформаційного адміністрування аграрної галузі.

4. Окремі положення щодо інтеграції українських інформаційних систем із платформами ЄС потребують ґлибшого техніко-правового обґрунтування, зокрема щодо сумісності форматів даних та процедур обміну.

Висновок

Дисертаційне дослідження Шорського Павла Олександровича «Інформаційно-правове регулювання у сфері агропромислового комплексу» є самостійною, завершеною, комплексною науковою працею, що відповідає вимогам, встановленим МОП України для дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук.

Зміст роботи відповідає спеціальності 12.00.07 адміністративне право і процес, фінансове право, інформаційне право, а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора юридичних наук.

Мех Ю.В., доктор юридичних наук, доцентка:

Актуальність проблеми. Тема дисертації є актуальною через потребу в адаптації інформаційно-правового регулювання АПК до сучасних реалій: цифрової еволюції, інтеграції до ЄС та воєнних загроз. Оскільки аграрний сектор є фундаментом економічної безпеки, постає завдання розробити системну концепцію його адміністрування. Пріоритетним є наукове переосмислення статусу інформації в аграрній політиці, що дозволить створити ефективну правову основу для функціонування галузі як об'єкта стратегічного значення.

Також актуальність обраного напрямку дослідження пояснюється масштабами соціально-економічних, правових та безпекових змін, що охоплюють сучасний аграрний сектор України. Сьогодні АПК є не просто базовим сегментом національної економіки, а й стратегічним об'єктом державного управління. Це зумовлює необхідність формування комплексної наукової бази для інформаційно-правового регулювання галузі. Нова модель має враховувати процеси цифровізації, європейську інтеграцію та специфічні умови воєнного стану. Особливої уваги з позиції адміністративного права потребує розгляд інформації як ключового ресурсу та інструменту реалізації аграрної політики.

Метою дисертаційного дослідження є формування науково обґрунтованої теоретико-методологічної моделі концепції інформаційно-правового забезпечення у сфері агропромислового комплексу України як об'єкта адміністративного права, що передбачає комплексне дослідження концептуальних засад, інституційної структури, нормативно-правових механізмів, процедур відповідальності за правопорушення у сфері АПК, а також розробку практичних пропозицій щодо удосконалення правового забезпечення сталого функціонування агропромислової сфери в умовах цифровізації,

євроінтеграції та національної безпеки.

Відповідно до цієї мети були поставлено такі *завдання*:

- розкрити концептуальні засади становлення інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу;
- визначити зміст, предмет і основні завдання інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України, розкрити його структурні складові та механізми реалізації в умовах цифрової трансформації аграрного сектору;
- дослідити зміст інформаційно-правового регулювання управлінської діяльності в агропромисловому комплексі України;
- визначити мету, напрями, завдання, роль держави та систему принципів інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України;
- окреслити інституційний вимір інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу України;
- визначити базові чинники інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу України;
- визначити систему методів інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу України;
- визначити сутність, правову природу та систему інформаційно-правових запобіжників протидії рейдерству в агропромисловому комплексі України;
- дослідити адміністративно-правову природу державних цільових програм як інструменту інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України;
- дослідити адміністративно-правову характеристику та правовий статус суб'єктів інформаційно-правового забезпечення у сфері агропромислового комплексу України;
- дослідити напрями модернізації фінансово-правового забезпечення агропромислового комплексу України;
- дослідити сутність владно-управлінських повноважень у контексті публічно-правових спорів у земельних та майнових відносинах агропромислового комплексу;
- дослідити правові засади адміністративної відповідальності у сфері агропромислового комплексу України;
- дослідити підстави адміністративної відповідальності у сфері агропромислового комплексу;
- дослідити юридичний склад адміністративного правопорушення у сфері агропромислового комплексу України;
- дослідити адміністративне провадження у справах про порушення законодавства у сфері АПК на всіх етапах;
- дослідити європейський підхід до інформаційно-правового забезпечення АПК як цілісної системи і обґрунтувати напрями його адаптації в Україні;
- навести авторське визначення поняття «оптимізація адміністративно-правового забезпечення агропромислового комплексу України»;
- дослідити підходи до удосконалення законодавчої бази інформаційно-правового регулювання агропромислового комплексу в Європейському Союзі, США та Україні;

- дослідити напрями вдосконалення інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу України.

Методи дослідження. У процесі дослідження здобувачем використано комплекс філософських, загальнонаукових, спеціально-юридичних та міждисциплінарних методів, зокрема: діалектичний, історико-правовий, порівняльно-правовий, системно-структурний, функціональний, інституційний аналіз, метод правового моделювання. Це дозволило забезпечити глибину, системність і міждисциплінарну інтеграцію наукового пошуку.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувачки. Дисертація Шорського П.О. демонструє високий рівень теоретичної підготовки, системного мислення та глибокого розуміння природи інформаційно-правового забезпечення сфери агропромислового комплексу. Автором ґрунтовно опрацьовано широке коло нормативно-правових актів, як національного, так і міжнародного рівня, у поєднанні з доктринальними підходами, запропонованими українськими та зарубіжними правниками. У дослідженні відчутна міцна міждисциплінарна база, що охоплює публічне адміністрування, право Європейського Союзу, аграрне, земельне, екологічне право, безпекові студії.

Особливої уваги заслуговує подання автором власного визначення поняття «суб'єкти інформаційно-правового забезпечення АПК». Проаналізовано правовий статус цих суб'єктів, їх компетенцію, підзвітність і взаємодію в межах адміністративно-правових процедур. Підкреслено важливість чіткої координації між органами влади та приватними структурами, зокрема аграрними асоціаціями, у питаннях обміну даними, проведення аудиту та забезпечення інформаційної безпеки.

Результати дослідження апробовані у понад 38 наукових публікаціях.

Кількість і якість публікацій підтверджують належний рівень академічної активності здобувача, а також практичну значущість і міждисциплінарну спрямованість результатів його наукової праці. Усі публікації безпосередньо пов'язані з темою дисертації та свідчать про глибоку теоретичну і прикладну проробку обраної проблематики.

Усі розділи дисертаційної роботи спроектовані з урахуванням принципів пріоритетності, взаємозв'язаності і непересічності, і характеризуються єдністю змісту. Це дозволило автору успішно виконати поставлені завдання і представити обґрунтовані висновки, пропозиції та рекомендації.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

У дисертаційному дослідженні Шорського Павла Олександровича сформульовано і обґрунтовано цілу низку теоретичних положень, які характеризуються науковою новизною, логічною послідовністю та практичною орієнтованістю. Усі результати отримано на основі глибокого аналізу чинного законодавства України, порівняльно-правових студій, вивчення міжнародного досвіду (зокрема країн ЄС), узагальнення адміністративної та судової практики, а також на основі опрацювання фундаментальних теоретико-правових концепцій.

Перш за все, наукову вагу має запропоноване автором власне визначення «оптимізація адміністративно-правового забезпечення». У роботі обґрунтовано,

що оптимізація адміністративно-правового забезпечення має здійснюватися за трьома взаємопов'язаними напрямками: нормативним - шляхом оновлення і систематизації законодавства; організаційним - через створення єдиних центрів управління аграрною інформацією; технологічним - завдяки цифровізації процедур контролю, нагляду і звітності.

Вперше в українському адміністративно-правовому дискурсі:

- науково обґрунтовано визначення поняття «механізм нормативно-правового регулювання суспільних відносин у сфері агропромислового комплексу» як єдиної системи правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове впорядкування суспільних відносин у сфері сільськогосподарського виробництва, харчової та переробної промисловості, забезпечення продовольчої безпеки держави;

- визначено структурну побудову механізму нормативно-правового регулювання агропромислового комплексу як сукупність обов'язкових і факультативних елементів, що забезпечують реалізацію державної політики у цій сфері;

- запропоновано та обґрунтовано теоретико-методологічну модель концепції інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України як системи відносин, що виникають у процесі створення, обробки, поширення, зберігання та захисту інформації в аграрній діяльності;

- на основі узагальнення правозастосовної практики охарактеризовано основні функції інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу, до яких віднесено регулятивну, контрольну, охоронну, інтегративну та просвітницьку;

- визначено та розкрито форми і методи інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу, як організаційно-правові способи діяльності уповноважених органів, спрямовані на реалізацію адміністративно-правових завдань у сфері публічного управління аграрними відносинами;

- виокремлено інституційний вимір інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу як систему суб'єктів публічного адміністрування, діяльність яких забезпечує інформаційну підтримку функціонування сфери;

- запропоновано наукове визначення засобів забезпечення інформаційно-правового регулювання агропромислового комплексу як інструментів, за допомогою яких здійснюється реалізація інформаційно-правових норм у діяльності органів публічного управління;

- визначено систему інформаційно-правових запобіжників протидії рейдерству в агропромисловому комплексі, яка охоплює нормативне закріплення процедур захисту прав власності та корпоративного управління.

Усі наукові положення супроводжуються належною аргументацією, побудовані на ґрунті чинних положень адміністративного, інформаційного та фінансового права, узгоджуються з нормами міжнародного права. Висновки сформульовані дисертантом, є цілісними, послідовними й такими, що підкріплюють поставлену мету і завдання дослідження.

Рекомендації, сформульовані в дисертації, мають потенціал практичного застосування в різних сферах діяльності, пов'язаних з удосконаленням адміністративно-правового та інформаційно-правового забезпечення сфери агропромислового комплексу України.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертація Шорського П.О. «Інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України» є завершеним, самостійним, науково обґрунтованим дослідженням, яке має як теоретичне, так і прикладне значення. Структура роботи логічна, зміст розкриває тему всебічно, з дотриманням принципів послідовності, наукової аргументованості та відповідності меті й завданням дослідження.

У вступі обґрунтовано актуальність теми, сформульовано мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, визначено наукову новизну, методологічні засади, практичну значущість та зв'язок теми з науковими програмами, планами й темами.

У структурі роботи представлено п'ять розділів, що охоплюють комплексне дослідження правового регулювання в АПК.

Перший розділ (3 підрозділи) присвячено фундаментальним аспектам інформаційно-правового впливу в агросекторі. Тут обґрунтовано авторське бачення природи регулювання виробництва та використання галузевої інформації, а також визначено ключові методологічні засади й чинники управління цими процесами.

У другому розділі (4 підрозділи) акцент зміщено на аналіз структурно-функціональних чинників. Досліджено інституційну базу та методи діяльності органів публічної адміністрації, а також запропоновано правові механізми захисту від агрорейдерства та зловживань цифровими інструментами.

Третій розділ (4 підрозділи) містить системний аналіз нормативно-правового регулювання суспільних відносин в АПК. Автор розглядає його як інтегрований інструмент державного впливу, що поєднує в собі юридичні, фінансові та інституційні важелі для забезпечення сталого розвитку галузі.

Четвертий розділ (4 підрозділи) фокусується на інституті адміністративної відповідальності в аграрній сфері. Проаналізовано юридичні підстави, склади правопорушень та роль санкцій у підтриманні законності в АПК.

П'ятий розділ (4 підрозділи) має прагматичне спрямування: у ньому акумульовано рекомендації щодо реформування галузі. На основі міжнародного досвіду розроблено пропозиції стосовно модернізації правових і технологічних засад інформаційної політики в сільському господарстві.

У висновках дисертації узагальнено отримані результати, зроблено обґрунтовані висновки, які повністю відповідають поставленим завданням. Автором запропоновано низку практичних рекомендацій щодо вдосконалення чинного законодавства, удосконаленням адміністративно-правового та інформаційно-правового забезпечення сфери агропромислового комплексу України.

Таким чином, зміст дисертації повною мірою відповідає вимогам до докторських досліджень, а її наукова та практична цінність не викликає сумнівів. Текст роботи логічно структурований, виражений і відповідає заявленій тематиці.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, зазначення до здобувача. Незважаючи на загальну завершеність, самостійність і високий науковий рівень дисертації Шорського П.О., окремі її положення залишають

простір для уточнення або подальшої наукової дискусії. Зокрема:

1. У дисертації не завжди достатньо повно розкрито механізми контролю за дотриманням прав суб'єктів аграрного бізнесу на доступ до інформації, що є важливою частиною публічно-правових гарантій.

2. Питання впливу воєнного стану на структуру інформаційних потоків в аграрній сфері лише окреслено, але потребує глибшого аналізу з урахуванням сучасних викликів кіберзароз та дезінформації.

3. У деяких розділах спостерігається недостатня кількість конкретних прикладів із практики застосування інформаційно-правових норм, що могло б підвищити практичну значущість висновків.

4. Пропоновані напрями гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами доцільно було б доповнити аналізом потенційних бар'єрів імплементації, зокрема адміністративних та технологічних.

Висловлені зауваження є дискусійними й носять, переважно, рекомендаційний характер. Вони не знижують наукової цінності дисертаційної роботи, а навпаки засвідчують глибину дослідження та відкривають напрями для подальших наукових розвідок у цій важливій галузі.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час аналізу рецензованої дисертації та опублікованих праць Шорського П.О. фактів порушення академічної доброчесності (плагіату чи фальсифікації) не виявлено. Дисертація Шорського П.О. є завершеною, самостійно виконаною науковою працею, що має вагоме теоретичне і прикладне значення.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Загалом, дисертаційне дослідження Шорського Павла Олександровича на тему: «Інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України» відповідає встановленим вимогам МОІІ України щодо дисертацій поданих на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук та п.п. 7, 8, 9 Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 року №1197, а його автор – Шорський Павло Олександрович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Дисертаційне дослідження Шорського Павла Олександровича рекомендоване до захисту у спеціалізованій вченій раді.

В обговоренні результатів дисертації взяли участь:

Мартинюк В. В., кандидат юридичних наук, доцент дав позитивну оцінку дисертаційному дослідженню в цілому. Наголосив, що Шорський П.О. комплексно, послідовно та на високому науковому рівні розкрив інформаційно-правове забезпечення агропромислового комплексу України. Порушена тема є надзвичайно актуальною в умовах воєнного стану, відновлення територіальної цілісності та потребує системного теоретичного осмислення, що і було здійснено автором.

Робота характеризується внутрішньою логікою побудови, чітким формулюванням об'єкта, предмета, мети та завдань дослідження. Автор аргументовано довів, що систематизація та розроблення науково обґрунтованої теоретико-методологічної моделі Концепції інформаційно-правового

регулювання у сфері агропромислового комплексу України, з урахуванням цифрової трансформації публічного управління забезпечить продовольчу безпеку та сформує відкриту, захищену й ефективну аграрну інформаційну екосистему. Визначено місце інститутів публічної адміністрації у відповідній сфері, проаналізовано їхню компетенцію, сформульовано низку цінних рекомендацій щодо удосконалення законодавчої та інституційної моделі.

Мартинюк В. В. дійшов висновку, що дисертаційне дослідження Шорського П.О. на тему: «Інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України» відповідає встановленим вимогам МОІІ України щодо дисертацій, подаєш на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, та заслуговує на присудження автору наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Богущий В. В., кандидат юридичних наук, доцент зазначив, що у дисертації чітко обгрунтовано вибір теми, яка є актуальною в умовах глобальних ризиків і викликів для продовольчих систем, а також відповідає сучасним пріоритетам національної безпеки України.

В роботі чітко сформульовано об'єкт і предмет дослідження, визначено коло методів, які відповідають меті та завданням. Заслуговує на увагу глибокий аналіз міжнародного досвіду та джерельна база, яка охоплює не лише нормативно-правові акти, а й наукові публікації, доповіді міжнародних організацій та аналітичні документи.

Автор слушно підкреслює, що при адаптації європейського досвіду до українських умов необхідно враховувати вплив правового режиму воєнного стану, який ускладнює реалізацію інформаційних проєктів, потребує посилення захисту даних і кібербезпеки, а також розбудови стійких комунікаційних інфраструктур. В роботі сформульовано конкретні рекомендації для України: гармонізація правових норм із регламентами ЄС, створення міждомчих аналітичних центрів аграрної інформації, впровадження публічних аграрних реєстрів, формування електронної системи прозорості звітності та посилення публічного контролю за дотриманням європейських екологічних і соціальних стандартів.

Богущий В. В. вважає, що дисертаційне дослідження Шорського П.О. відповідає встановленим вимогам МОІІ України та заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07.

Цылога Л.В., кандидатка юридичних наук звернула увагу на оригінальність і самостійність наукового підходу здобувача, зазначивши, що проблематика інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України не отримувала раніше належної наукової уваги.

У дисертації запропоновано цілісну Концепцію інформаційного забезпечення агропромислового комплексу, яка визначатиме стратегічні пріоритети, стандарти безпеки даних, порядок формування інформаційних ресурсів і взаємодію суб'єктів публічної влади.

У межах дисертаційного дослідження Шорський П.О. проаналізував діючу нормативну базу, виявив її прогалини та суперечності, запропонував зміни до законодавства. Важливим є також те, що в роботі обгрунтовано можливість запровадження індикаторів ефективності адміністративної

діяльності у сфері забезпечення продовольчої безпеки.

Цилюга Л.В. висловила переконання, що дисертація Шорського Павла Олександровича є вагомим внеском у розвиток адміністративно-правової науки, відповідає вимогам МОП України щодо дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук, а її автор заслуговує на присудження відповідного ступеня за спеціальністю 12.00.07.

Доктор юридичних наук, доцентка Мех Ю.В., підсумовуючи результати обговорення, зазначила, що тематика роботи Шорського П.О. є стратегічно важливою для безпеки та стабільного розвитку держави. Підсумовуючи обговорення дисертаційного дослідження зазначила, що постулила пропозиція:

1. Рекомендувати дисертацію Шорського Павла Олександровича на тему: «Інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України» до розгляду у спеціалізованій вченій раді зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

2. Затвердити розгорнутий висновок кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності щодо докторської дисертації Шорського Павла Олександровича (додається).

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Шорського Павла Олександровича на тему: «Інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Обґрунтування вибору теми дослідження. Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена низкою глибоких соціально-економічних, нормативно-правових і безпекових трансформацій, що відбуваються у сучасному аграрному секторі України. АПК виступає не лише системоутворюючим сегментом економіки, а й критично важливим об'єктом публічного управління та стратегічної безпеки. У зв'язку з цим виникає об'єктивна потреба у створенні цілісної, системної, науково обґрунтованої моделі інформаційно-правового регулювання, яка відповідає б вимогам цифрової доби, інтеграційного курсу України до Європейського Союзу, а також викликам воєнного часу. Зростаюча роль інформації як ресурсу, засобу впливу та предмета правового регулювання в аграрній політиці вимагає глибокого наукового осмислення, особливо з точки зору адміністративного права.

Вибір теми дослідження обумовлений необхідністю переосмислення існуючих підходів до правового забезпечення інформаційних процесів в аграрному секторі з урахуванням сучасних викликів, серед яких: фрагментарність правового регулювання, недостатня цифровізація адміністративних процедур, обмеження публічності і прозорості аграрних даних, недосконалість інструментів адміністративного контролю та відповідальності. З огляду на це, важливо не лише класифікувати та систематизувати чинні

механізми інформаційно-правового впливу, а й визначити ефективні адміністративно-правові шляхи удосконалення, виходячи з принципів верховенства права, публічності, належного врядування та цифрової еволюції публічної влади.

Крім того, дослідження інформаційно-правового регулювання в агропромисловому комплексі дозволяє поєднати методологію адміністративного права з елементами інформаційного, аграрного, екологічного та фінансового права, що відкриває широкі можливості для міждисциплінарного аналізу. Такий підхід дає змогу сформулювати нові наукові підходи до адміністративної відповідальності в сфері АПК, розвитку електронних сервісів, формування аграрної цифрової екосистеми та удосконалення процедур доступу до публічної інформації.

Зв'язок теми дисертації із сучасними дослідженнями. У контексті наукового забезпечення теми слід відзначити, що вітчизняні вчені, такі як: В. Беззешко, Ю. Битяк, М. Бобровник, Ю. Гарует, Є. Гетьман, С. Гончаренко, О. Грибко, Н. Гришина, І. Голосніченко, В. Коваленко, О. Котельова, В. Курило, І. Курило, М. Куйбіда, А. Мелетевич, С. Литвинова, Л. Лупенко-Миськів, Ю. Мальований, А. Манжула, П. Нижник, П. Пархоменко, П. Плахотнюк, П. Попова, Є. Романешко, О. Сердюк, Є. Соболь, Л. Сорока, В. Сухошара, І. Хомишич, І. Чимбай, Т. Шевченко, Р. Шановал та інші, у своїх працях приділяли увагу загальним питанням адміністративно-правового регулювання аграрної сфери, інформаційного законодавства, цифрового врядування та функціонування системи публічного управління. Окремо варто згадати праці вчених, присвячені правовому забезпеченню аграрного виробництва, цифровізації публічної влади, механізмам адміністративної відповідальності у сфері господарювання та аграрного сектору.

Проте цілісний, міждисциплінарний і водночас спеціалізований аналіз саме інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу, як самостійного інституту сучасного адміністративного права ще не знайшов належного місця в науковій літературі. Зокрема, недостатньо розкритими залишаються питання комплексного інформаційно-правового забезпечення державного управління в агросекторі, функціонування цифрових реєстрів, гарантування інформаційної безпеки, правового статусу суб'єктів інформаційної взаємодії, а також інструментів контролю, моніторингу та відповідальності у сфері обігу аграрної інформації.

Отже, обрана тема є обґрунтовано актуальною, юридично значущою та науково перспективною. Вона відповідає сучасним пріоритетам адміністративної політики держави в аграрному секторі, враховує вимоги цифрової трансформації, європейської інтеграції, реформування публічного управління та має суттєве значення для підвищення ефективності правового регулювання у сфері продовольчої безпеки, екологічного розвитку та аграрної конкурентоспроможності України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до плану науково-дослідної роботи (назва установи або кафедри), у межах комплексної наукової теми «Конституційно-правові проблеми забезпечення верховенства права у

функціонуванні механізму публічної влади в Україні» (державний реєстраційний номер 0111u000966), затвердженої в установленому порядку.

Дисертаційне дослідження узгоджується з основними положеннями та стратегічними орієнтирами державної політики у сфері цифрового врядування, розвитку агропромислового комплексу, інформаційної безпеки та адміністративного регулювання. Зокрема, тема відповідає завданням, визначеним у Національній економічній стратегії на період до 2030 року, схваленій розпорядженням Кабінету Міністрів України від 3 березня 2021 року № 179; Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року, затвердженої Указом Президента України від 11 березня 2021 року № 347/2021; Стратегії кібербезпеки України, затвердженої Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 447/2021; Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2025 роки, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 січня 2018 року № 67-р, а також з положеннями Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 року № 695.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є формування науково обґрунтованої теоретико-методологічної моделі концепції інформаційно-правового забезпечення у сфері агропромислового комплексу України як об'єкта адміністративного права, що передбачає комплексне дослідження концептуальних засад, інституційної структури, нормативно-правових механізмів, процедур відповідальності за правопорушення у сфері АПК, а також розробку практичних пропозицій щодо удосконалення правового забезпечення сталого функціонування агропромислової сфери в умовах цифровізації, євроінтеграції та національної безпеки.

Відповідно до цієї мети були поставлено такі завдання:

- розкрити концептуальні засади становлення інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України як динамічного інституту адміністративного права, визначивши його історичні підляги, етимологічну основу ключових понять, методологічні підходи та напрями модернізації нормативно-правової бази з урахуванням цифровізації аграрного сектору та міжнародних стандартів;

- визначити зміст, предмет і основні завдання інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України, розкрити його структурні складові та механізми реалізації в умовах цифрової трансформації аграрного сектору;

- дослідити зміст інформаційно-правового регулювання управлінської діяльності в агропромисловому комплексі України, визначивши його міжгалузевий характер, основні об'єкти управлінської діяльності та цифрові механізми реалізації в умовах євроінтеграції та цифрової трансформації аграрної економіки;

- визначити мету, напрями, завдання, роль держави та систему принципів інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України;

- окреслити інституційний вимір інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу України шляхом визначення суб'єктного складу публічної адміністрації та їхньої взаємодії, правової природи й повноважень у

сфері обігу аграрних даних, а також описати цифрові інструменти та механізми реалізації (зокрема Державний аграрний реєстр і інтеграцію до європейських мереж даних);

- визначити базові чинники інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу України, зокрема євроінтеграційний, воєнно-правовий, техніко-технологічний та нормативно-інституційний, розкрити їх вплив на формування правових і організаційних механізмів цифрової модернізації АПК та адаптації національного законодавства до стандартів Європейського Союзу;

- визначити систему методів інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу України, розкрити їх адміністративно-правову природу, форми реалізації, поєднання примусових і стимулюючих заходів, а також окреслити роль цифрових інструментів - моделювання, програмного забезпечення й алгоритмізації, у підвищенні ефективності правового регулювання та цифровізації аграрного сектору;

- визначити сутність, правову природу та систему інформаційно-правових запобіжників протидії рейдерству в агропромисловому комплексі України, з'ясувати роль цифрових технологій, електронних реєстрів та нормативних механізмів у забезпеченні прозорості, захисту майшових прав і стабільності аграрного бізнесу;

- дослідити адміністративно-правову природу державних цільових програм як інструменту інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України, розкрити їх структурні ознаки, нормативно визначені етапи розробки та реалізації, класифікаційні критерії й правові підстави затвердження, а також розкрити значення державних цільових програми у сфері агропромислового комплексу;

- дослідити адміністративно-правову характеристику та правовий статус суб'єктів інформаційно-правового забезпечення у сфері агропромислового комплексу України, визначити їх нормативно-правову основу, принципи, мету, компетенцію та порядок прийняття юридично значущих рішень, а також розкрити особливості функціональної взаємодії між центральними органами виконавчої влади, підвідомчими службами й установами у процесі реалізації державної політики цифровізації, захисту інформації та розвитку агропромислового сектору;

- дослідити напрями модернізації фінансово-правового забезпечення агропромислового комплексу України, визначити його складові, форми реалізації та стабільність фінансової діяльності держави, розкрити механізми кредитної, інвестиційної та гарантійної підтримки агровиробників, а також з'ясувати роль державних програм, таких як «Доступні кредити 5–7–9 %» і Фонду часткового гарантування кредитів, у забезпеченні сталого розвитку аграрного сектору, підвищенні його конкурентоспроможності та продовольчої безпеки;

- дослідити сутність владно-управлінських повноважень у контексті публічно-правових спорів у земельних та майнових відносинах агропромислового комплексу, розкрити їх зміст, функціональні аспекти, ознаки та форми прояву - рішення, дії і бездіяльність, як підстави адміністративного процесуального оскарження;

- дослідити правові засади адміністративної відповідальності у сфері агропромислового комплексу України, розкрити їх нормативний зміст, структурні елементи та взаємозв'язок з адміністративно-правовими засадами взаємодії держави й аграрного сектору, проаналізувати положення законів України «Про стимулювання розвитку сільського господарства на період 2001–2004 років» та «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» як базових нормативно-правових актів, що визначають принципи, цілі та механізми державного регулювання аграрних відносин;

- дослідити підстави адміністративної відповідальності у сфері агропромислового комплексу, визначивши поняття та класифікацію, розкрити специфічні ознаки адміністративних правопорушень у цій сфері, структурувати за об'єктом посягання та суб'єктом відповідальності а також проаналізувати взаємозв'язок юридичних, фактичних і процесуальних підстав адміністративної відповідальності як єдиної системи забезпечення законності притягнення до відповідальності;

- дослідити юридичний еквал адміністративного правопорушення у сфері агропромислового комплексу України, визначити його структуру, елементи та зв'язок із видами правопорушень, з'ясувати особливості об'єкта, об'єктивної та суб'єктивної сторони, а також суб'єкта правопорушення для забезпечення правильності кваліфікації й ефективності застосування адміністративних стягнень;

- дослідити адміністративне провадження у справах про порушення законодавства у сфері АПК на всіх етапах, від складання протоколу про адміністративне правопорушення і підготовчого провадження до відкритого розгляду справи, ухвалення рішення та його оскарження, з урахуванням галузевої специфіки АПК, а також з'ясувати вимоги до змісту процесуальних документів, обсягу й перевірки доказів, процесуальних гарантій учасників і критеріїв законності, об'єктивності та ефективності застосування адміністративних стягнень;

- дослідити європейський підхід до інформаційно-правового забезпечення АПК як цілісну систему і обґрунтувати напрями його адаптації в Україні, проаналізувати роль спеціалізованих агентств і дорадчих служб, цифрових реєстрів, інтегрованих кадастрів та платформ, розкрити зміст функціональну модель ЄС, правові запобіжники захисту земельних і майнових прав, фінансово-правові інструменти, концептуальну модель з її складовими, а також наявні в Україні проблеми й запропоновані у рекомендації з імплементації практик ЄС.

- навести авторське визначення поняття «оптимізація адміністративно-правового забезпечення агропромислового комплексу України» та надати пропозиції до вдосконалення українського законодавства в контексті досліджуваного питання

- дослідити підходи до удосконалення законодавчої бази інформаційно-правового регулювання агропромислового комплексу в Європейському Союзі, США та Україні, визначити ключові особливості Спільної аграрної політики (САП) ЄС та американської моделі правового стимулювання аграрних інновацій, а також окреслити напрями гармонізації національного законодавства України із правом Європейського Союзу в умовах цифровізації, децентралізації та воєнного стану;

- дослідити напрями вдосконалення інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу України, визначити ключові шляхи гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу в частині цифровізації, відкритих даних і кібербезпеки, обґрунтувати необхідність ухвалення спеціального закону про інформаційне забезпечення АПК, з'ясувати правові засади розвитку національних електронних систем і відкритих реєстрів, визначити механізми посилення відповідальності за порушення інформаційних прав суб'єктів аграрної сфери та розробити концептуальні пропозиції щодо створення єдиної аграрної інформаційної платформи.

Об'єктом дослідження є система суспільних відносин, що вишикають у процесі реалізації державного управління, інформаційного забезпечення та правового регулювання діяльності агропромислового комплексу України в умовах цифрової трансформації та євроінтеграційного розвитку.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, організаційно-правових та адміністративно-процедурних засад інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України, що визначають механізм публічного управління, нормативного впливу й захисту інформаційних відносин у аграрній сфері в умовах цифрової трансформації держави.

Методи дослідження. Методологічну основу дисертаційного дослідження становить система взаємопов'язаних загальнонаукових, спеціально-правових та міждисциплінарних методів, застосованих для забезпечення повноти, об'єктивності та наукової достовірності отриманих результатів. Зокрема, *діалектичний метод* використано для з'ясування закономірностей розвитку інформаційно-правових відносин у сфері агропромислового комплексу та їх трансформації під впливом цифровізації (розділ 1). *Історико-правовий метод* - для дослідження еволюції нормативного регулювання інформаційних процесів у сільському господарстві від державного обліку до сучасних електронних систем управління (розділ 1). *Системно-структурний метод* - для визначення внутрішньої побудови та взаємозв'язку елементів механізму інформаційно-правового регулювання (розділ 2). *Порівняльно-правовий метод* - для аналізу законодавчого досвіду Європейського Союзу у сфері відкритих аграрних даних, цифрового адміністрування та публічного контролю (розділ 3). *Формально-юридичний метод* - для інтерпретації чинних нормативно-правових актів України, що регулюють інформаційні відносини в аграрному секторі (розділ 3). *Логико-юридичний метод* - для виявлення суперечностей і прогалин у законодавстві та формування пропозицій щодо його вдосконалення (розділ 3). *Метод моделювання та протипроєктування* - для розроблення авторської концепції цифрового адміністративного хабу АПК та оцінки ефективності впровадження електронних правових механізмів (розділ 5). *Соціологічний та статистичний методи* - для узагальнення емпіричних даних про стан реалізації державної аграрної політики, правозастосову практику та інституційну взаємодію суб'єктів у сфері АПК (розділ 2). Комплексне дослідження зазначених методів забезпечило можливість наукового обґрунтування теоретичних засад, визначення особливостей адміністративно-правового механізму та розроблення пропозицій щодо вдосконалення інформаційно-правового регулювання агропромислового комплексу України.

Нормативно-правове підґрунтя дослідження становлять Конституція України, яка закріплює засади публічного управління, верховенства права та відкритості інформації; закони України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», «Про електронні комунікації», «Про захист персональних даних», «Про адміністративні послуги», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», «Про державну підтримку сільськогосподарства України», «Про державний земельний кадастр», «Про електронні довірливі послуги», «Про Національну інфраструктуру геопросторових даних» та інші акти, що формують правове середовище інформаційної діяльності у сфері агропромислового комплексу. Значну роль відіграють підзаконні нормативні акти Кабінету Міністрів України, Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства цифрової трансформації України, Держпродспоживслужби, спрямовані на забезпечення електронної взаємодії, ведення державних реєстрів, адміністрування аграрних даних і контроль за дотриманням законодавства у сфері виробництва, обігу та безпеки харчової продукції. Важливим складником нормативного підґрунтя є міжнародні та європейські документи - Угода про асоціацію між Україною та ЄС, регламенти Європейського парламенту і Ради ЄС щодо цифрового врядування, відкритих даних, кібербезпеки та етапного розвитку аграрного сектору, які визначають орієнтири гармонізації національного законодавства. Сукупність цих нормативних актів створює багаторівневу систему регулювання, у межах якої здійснюється інформаційно-правове забезпечення агропромислового комплексу, публічне адміністрування аграрної політики та цифрова трансформація державного управління у цій сфері.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять фундаментальні положення теорії адміністративного, інформаційного, аграрного та фінансового права, що визначають закономірності формування сучасної публічно-управлінської моделі регулювання інформаційних процесів у сфері агропромислового комплексу. Концептуальною базою виступають наукові праці українських і зарубіжних учених, присвячені проблематиці публічного управління, державного контролю, цифровізації адміністративних процедур, інформаційної безпеки та правового статусу суб'єктів господарювання. Використано також теоретичні підходи до осмислення правової природи інформації як об'єкта публічно-правового впливу, концепції відкритого врядування, електронної демократії та інформаційної прозорості у діяльності державних органів. Наукові положення загальної теорії держави і права, доктрини верховенства права, принципів належного врядування, публічності й сервісної орієнтованості влади слугують методологічним підґрунтям для розкриття сутності інформаційно-правового регулювання сфери АПК, визначення його адміністративно-правової природи, структурних елементів та механізмів реалізації у контексті цифрової трансформації державного управління.

Інформаційну та емпіричну основу дослідження становлять чинні нормативно-правові акти України, офіційні документи органів державної влади та місцевого самоврядування, матеріали діяльності Міністерства аграрної політики та продовольства України, Міністерства цифрової трансформації України, Держпродспоживслужби, Державної служби статистики та Рахункової

палати. Використано дані державних реєстрів і кадастрів, аналітичні звіти Світового банку, Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO), Європейської комісії, а також наукові дослідження з питань цифровізації, інформаційної безпеки й управління аграрними ресурсами. Важливе значення мають узагальнені матеріали судової та адміністративної практики у сфері земельних, екологічних і контрольних правовідносин, що вишикують у діяльності суб'єктів аграрного сектору. Емпіричну базу доповнюють результати моніторингу державних програм підтримки сільського господарства та цифрових проєктів у сфері АПК, що забезпечили практичну орієнтацію та достовірність висновків дослідження.

Наукова повизна отриманих результатів полягає у комплексному вирішенні наукового завдання, що полягає у теоретико-правовому обґрунтуванні, систематизації та розробленні науково обґрунтованої теоретико-методологічної моделі концепції інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України з позиції адміністративного права, з урахуванням цифрової трансформації публічного управління, необхідності забезпечення продовольчої безпеки та формування відкритої, захищеної й ефективної аграрної інформаційної екосистеми.

Основні результати дисертаційної роботи, яка має наукову повизну і виносяться на захист, конкретизуються в таких положеннях:

вперше:

- науково обґрунтовано визначення поняття «механізм нормативно-правового регулювання суспільних відносин у сфері агропромислового комплексу» як єдиної системи правових засобів, за допомогою яких здійснюється правове впорядкування суспільних відносин у сфері сільськогосподарського виробництва, харчової та переробної промисловості, забезпечення продовольчої безпеки держави;

- визначено структуру побудову механізму нормативно-правового регулювання агропромислового комплексу як сукупність обов'язкових і факультативних елементів, що забезпечують реалізацію державної політики у цій сфері;

- запропоновано та обґрунтовано теоретико-методологічну модель концепції інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу України як системи відносин, що виникають у процесі створення, обробки, поширення, зберігання та захисту інформації в аграрній діяльності;

- на основі узагальнення правозастосовної практики охарактеризовано основні функції інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу, до яких віднесено регулятивну, контрольну, охоронну, інтегративну та просвітницьку;

- визначено та розкрито форми і методи інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу, як організаційно-правові способи діяльності уповноважених органів, спрямовані на реалізацію адміністративно-правових завдань у сфері публічного управління аграрними відносинами;

- виокремлено інституційний вимір інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу як систему суб'єктів публічного адміністрування, діяльність яких забезпечує інформаційну підтримку функціонування сфери;

- запропоновано наукове визначення засобів забезпечення інформаційно-правового регулювання агропромислового комплексу як інструментів, за допомогою яких здійснюється реалізація інформаційно-правових норм у діяльності органів публічного управління;

- визначено систему інформаційно-правових запобіжників протидії рейдерству в агропромисловому комплексі, яка охоплює нормативне закріплення процедур захисту прав власності та корпоративного управління *удосконалиено*;

- понятійно-категоріальний апарат інформаційного права у частині визначення змісту понять «інформаційно-правове регулювання», «інформаційно-правове забезпечення» та «інформаційна безпека агропромислового комплексу», які отримали чітке адміністративно-правове тлумачення;

- методологію дослідження інформаційно-правових відносин у сфері АПК шляхом поєднання загальнонаукових і спеціальних юридичних методів, що дозволило здійснити комплексне правове дослідження структури аграрної інформаційної системи;

- визначення змісту інформаційно-правового регулювання управлінської діяльності в агропромисловому комплексі, що дозволило чітко визначити об'єкти та суб'єкти цієї діяльності і розкрити її міжгалузевий характер;

- характеристику механізму нормативно-правового регулювання суспільних відносин у сфері АПК, доповнивши його визначенням особливостей дії галузевих норм різної юридичної сили в єдиній системі правового впорядкування;

- структуру інституційного забезпечення інформаційно-правового регулювання, включивши до неї суб'єктів, що діють у воєнний час і виконують функції захисту інформаційної безпеки агропромислового комплексу;

- теоретичне визначення методів інформаційно-правового забезпечення, обґрунтовано їх адміністративно-правову природу та взаємозв'язок із формами публічного адміністрування у сфері аграрної політики;

- поняття презумпції безпеки інформації в агропромисловому комплексі, визначено обсяг її застосування та обмеження з огляду на можливість поширення недостовірної інформації, що шкодить економічним інтересам держави;

- характеристику чинників, що впливають на зміст сучасного механізму нормативно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу, визначено роль державних органів у забезпеченні правової стабільності та притязованості галузевого розвитку;

дістали подальшого розвитку:

- теоретична характеристика правової природи інформаційно-правового регулювання агропромислового комплексу, яка розглядає його як складову системи адміністративного права України;

- розуміння матеріального та функціонального обсягу правового регулювання у сфері АПК, де норми права визначають порядок і межі діяльності суб'єктів господарювання, уповноважених органів і державних програм;

- характеристика суб'єктного складу правозастосування у сфері аграрного виробництва, що включає як органи публічної адміністрації, так і суб'єктів господарювання, наділених інформаційними обов'язками;

- вчення про державні цільові програми у сфері АПК як складову механізму нормативно-правового регулювання, що реалізується через комплекс адміністративно-правових і фінансових інститутів;

- визначення фінансово-правового забезпечення агропромислового комплексу як діяльності держави з формування, розподілу та використання публичних фінансів для підтримки аграрного виробництва;

- положення про управління процесами впровадження захисту інформаційної діяльності в аграрній сфері як елемент адміністративно-правового механізму державного контролю;

- положення про технологію розподіленого реєстру як інструмент інформаційно-правового регулювання, що забезпечує фіксацію та публічність даних у правовідносинах аграрного сектору;

- концепція освітніх програм з інформаційно-правового забезпечення аграрної діяльності, які розглянуто як важливий елемент підготовки фахівців для реалізації державної аграрної політики.

Практичне значення отриманих результатів полягає у можливості їх безпосереднього використання в різних сферах діяльності, пов'язаних з удосконаленням адміністративно-правового та інформаційно-правового забезпечення сфери агропромислового комплексу України, зокрема у:

- *правотворчій сфері* - а) запропоновані у дисертації положення щодо механізму інформаційно-правового регулювання суспільних відносин у сфері агропромислового комплексу та розроблена Концепція інформаційного забезпечення агропромислового комплексу України до 2030 року можуть бути використані при формуванні та реалізації державної політики у сфері цифровізації агропромислового сектору, інформаційного забезпечення, державної підтримки, моніторингу якості продукції та захисту прав суб'єктів АПК; б) підготовлені автором проекти законів України щодо внесення змін до Закону України «Про сільськогосподарський перепис» у частині запровадження електронного безперервного перепису, а також до Закону України «Про Державний земельний кадастр» у частині правового режиму стратегічних земель агропромислового комплексу, можуть бути використані безпосередньо у законопроектній діяльності Верховної Ради України та в процесі підготовки її оповіщення підзаконних нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України, спрямованих на забезпечення відкритості, інтегрованості та достовірності інформаційних даних; в) обґрунтовані в дослідженні підходи до інституційного виміру інформаційно-правового регулювання створюють правові передумови для розроблення положень про міжвідомчу взаємодію у сфері інформаційної політики Міністерства, Держгеокадастру та НААН;

- *нормотворчій діяльності органів місцевого самоврядування* - а) результати дослідження можуть бути використані під час розроблення місцевих програм інформаційного забезпечення агропромислового виробництва, у тому числі щодо впровадження регіональних реєстрів аграрних ресурсів, електронного обліку земельних ділянок і механізмів запобігання рейдерству на місцевому рівні; б) рекомендації дисертації можуть застосовуватися при вдосконаленні

нормативно-правових актів територіальних громад, які визначають процедури обміну агропромисловою інформацією, публічного доступу до земельних і майшових даних та моніторингу агропромислових програм;

- *примозастосованні сфери* - а) сформульовані в роботі висновки щодо функції інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу (регулятивної, контрольної, охоронної, інтегративної, просвітницької) можуть бути використані органами виконавчої влади для конкретизації повноважень при здійсненні державного управління, контролю та нагляду в агропромисловій сфері; б) запропоновані методи інформаційно-правового забезпечення можуть бути використані для оптимізації адміністративних процедур збирання, зберігання, обробки та передачі агропромислових даних, що здійснюються уповноваженими органами під час реалізації державних і регіональних програм розвитку сільського господарства; в) положення щодо інформаційно-правових запобіжників протидії рейдерству створюють практичну основу для роботи Міністерства юстиції України, Офісу протидії рейдерству та територіальних органів влади, спрямовану на попередження незаконних реєстраційних дій у сфері агропромислового бізнесу;

- *аналітико-експертній роботі* - а) одержані результати можуть бути використані під час підготовки аналітичних записок, висновків та експертних пропозицій для органів державної влади, зокрема для профільного комітету ВРУ, Мінагрополітики та ЦААП, щодо вдосконалення інформаційного законодавства й підвищення ефективності публічного управління агропромисловим сектором; б) сформульовані у дослідженні теоретичні підходи до оцінювання ефективності інформаційно-правового регулювання можуть використовуватись експертними групами для моніторингу реалізації державних агропромислових програм, цифровізації сфери та впровадження системи публічної звітності;

- *судовій та правозахисній практиці* - а) висновки дисертації щодо меж адміністративного контролю за обігом агропромислової інформації можуть бути використані при розгляді справ адміністративної юрисдикції, пов'язаних із оскарженням рішень державних органів у сфері доступу до інформації або порушення режиму її використання; б) результати дослідження можуть слугувати методологічною основою для правового захисту суб'єктів агропромислового бізнесу, зокрема у випадках недостовірного поширення інформації чи неправомірного обмеження доступу до агропромислових баз даних.

- *діяльності інституцій громадського контролю* - а) одержані результати можуть застосовуватись громадськими організаціями, агропромисловими асоціаціями, дорадчими радами як аналітична база для оцінювання прозорості та законності інформаційних процесів у сфері АПК; б) рекомендації дисертації можуть бути використані при розробленні механізмів суспільного моніторингу та публічної звітності щодо реалізації державної агропромислової політики;

- *розробленні стратегічних документів у сфері агропромислової політики* - а) положення дисертації можуть бути використані при підготовці стратегій

розвитку агропромислового сектору України, Концепції розвитку сільських територій, проєктив Національної аграрної стратегії, а також при формуванні положень про цифровізацію державного управління агропромисловою сферою;

б) теоретичні висновки дослідження створюють практичне підґрунтя для включення інформаційно-правового блоку до комплексних програм з ефективною, сталого розвитку сільських територій і продовольчої безпеки;

- *науково-дослідній сфері* - а) напрацьовані у дисертації положення формують основу для подальших досліджень проблематики адміністративного та інформаційного права в контексті аграрних, економічних і фінансово-правових відносин; б) матеріали можуть бути використані при теоретико-методологічному осмисленні регуляторної ролі інформаційних відносин у сільському господарстві, упорядкуванні категоріального апарату, встановленні системи суб'єктів та їхніх повноважень у сфері створення, збирання, обміну, обробки. Зберігання та захисту даних, а також у процесі доктринального обґрунтування і практичної розбудови адміністративно-правових, фінансово-правових та інформаційно-правових механізмів і цифрової трансформації агропромислового комплексу (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права);

- *освітньому процесі* - положення дисертації можуть бути використані під час підготовки навчальних курсів, лекційних матеріалів і практичних занять з навчальних дисциплін: «Адміністративне право», «Адміністративно-процесуальна діяльність правоохоронних органів», «Інформаційне право» (акт впровадження Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого).

Апробація результатів дослідження. Результати дослідження, висновки й рекомендації, які отримані в ході ампішу визначених проблем, оприлюднені на десяти міжнародних і всеукраїнських науково-практичних конференціях, зокрема: «Правові засади діяльності правоохоронних органів» (м. Харків, 5–6 листопада 2024 р.); «Юридична відповідальність військовослужбовців та працівників правоохоронних органів в умовах воєнного етапу» (м. Харків, 24 січня 2025 р.); «Importance of Soft Skills for Life and Scientific Success» (м. Дніпро, 6–7 березня 2025 р.); «Актуальні проблеми національного законодавства» (м. Кропивницький, 17 квітня 2025 р.); «Актуальні питання адміністративного права та адміністративного судочинства» (м. Харків, 15 травня 2025 р.); «Права людини та публічне врядування» (м. Чернівці, 30 травня 2025 р.); «Functioning of Legal Science in the Modern Context» (м. Рига, Латвійська Республіка, 18–19 вересня 2025 р.); «Актуальні проблеми юридичної науки та практики у воєнний період» (10 жовтня 2025 р.); «Правові засади діяльності правоохоронних органів» (м. Харків, 6 листопада 2025 р.); «Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права» (м. Кременчук, 5 грудня 2025 р.).

Оцінка структури дисертації, її мови і стилю викладання. Робота складається зі вступу, п'яти розділів, які об'єднують дев'ятнадцять підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 502 сторінки, список використаних джерел – 34 сторінки (30,3 найменування).

Дисертація написана грамотною українською мовою, стиль викладання матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Основні положення та висновки дисертації опубліковано у 28 наукових статтях, з яких: 25 у вітчизняних фахових наукових виданнях; 3 у зарубіжних наукових періодичних виданнях, що проіндексовані в базі даних Web of Science Core Collection та Scopus, а також у 10 тезах доповідей на конференціях.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні результати дисертації:

1. Шорський П. О. Правова етимологія теоретичних засад інформаційно-правового регулювання агропромислового комплексу. Юридичний науковий електронний журнал. 2025. № 2. С. 265–272. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2025/64.pdf

2. Шорський П. О. Деякі питання функціонування сфери агропромислового комплексу як предмета інформаційно-правового забезпечення. Науковий фаховий журнал «Право і суспільство». 2025. № 2. С. 297-315. URL: http://pravoisuspiilstvo.org.ua/archive/2025/2_2025/42.pdf

3. Шорський П. О. Сучасні правові складові інформаційно-правового регулювання управлінської діяльності в агропромисловому комплексі України. Науковий вісник УжНУ. Серія: Право. 2025. Т. 3, № 88. С. 99-111. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/04/88-part-3.pdf>

4. Шорський П. О. Нормативна база як інструмент інформаційно-правового забезпечення сфери агропромислового комплексу. The scientific heritage. 2025. № 157. С. 26–40. URL: <https://www.scientific-heritage.com/wp-content/uploads/2025/03/The-scientific-heritage-No-157-157-2025.pdf>

5. Шорський П. О. Сучасний погляд на інформаційно-правове забезпечення агропромислового комплексу України. Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство». 2025. № 2. С. 767–780. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2025/04/117.pdf>

6. Шорський П. О. Юридична характеристика базових чинників інформаційно-правового забезпечення в агропромисловому комплексі. Наукові інновації та передові технології. 2025. № 4 (44). С. 1867-1875. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/22398/22370>

7. Шорський П. О. Деякі питання інституційного виміру інформаційно-правового забезпечення в агропромисловому комплексі. Наукові перспективи. 2025. № 4 (58). С. 1470-1478. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/23248/23214>

8. Шорський П. О. Інформаційно-правове забезпечення в агропромисловому комплексі: сучасні форми та методи. Věda a perspektivy. 2025. №5. С. 274-282. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/24266/24238>

9. Шорський П. О. Агрпромиловий комплекс України: основні функції інформаційно-правового забезпечення. Наукові інновації та передові технології. 2025. № 5 (45). С. 1822-1829. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/ nauka/article/view/23655/23625>
10. Шорський П. О. Зашобіжання інформаційно-правової протилі загрози рейдерству в агропромисловому комплексі. Національні інтереси України. 2025. № 5 (10). С. 816-823. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/niu/article/view/23752/23725>
11. Шорський П.О. Сучасний погляд на механізм нормативно-правового регулювання суспільних відносин в агропромисловому комплексі України. Аналітично-порівняльне правознавство, 2025, №3, Ч 3 С.478-482, URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/335215>
12. Шорський П. О. Правова характеристика суб'єктів інформаційно-правового забезпечення в агропромисловому комплексі. Наука і техніка сьогодні. 2025. №6. С. 208-216. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/nts/article/view/25762>
13. Шорський П. О. Модернізація системи фінансово-правового забезпечення агропромислового комплексу. Наукові перспективи. 2025. № 6 (60). С.1074-1081. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/25963/25937>
14. Шорський П. О. Адміністративно-процесуальний механізм захисту земельних та майнових відносин в агропромисловому комплексі. Наукові інновації та передові технології. 2025. № 7 (47). С. 1025-1032. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/ nauka/article/view/26470/26438>
15. Шорський П. О. Правові засади адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері агропромислового комплексу. Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Юридичні науки". 2025. Вып. № 8. С. 34-43. URL: <https://www.inter-nauka.com/uploads/public/17590800423970.pdf>
16. Шорський П. О. Підстави адміністративної відповідальності за порушення законодавства у сфері агропромислового комплексу. Věda a perspektivy, 2025 Вып. 9 (52) С. 95-106. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/vp/article/view/29048/29006>
17. Шорський П. О. Сучасний етап інформаційно-правового забезпечення державного контролю в агропромисловому комплексі. Національні інтереси України. 2025. Вып. 9 (14). С. 727-738. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/niu/article/view/28710/28668>
18. Шорський П. О. Юридичний склад адміністративного правопорушення у сфері агропромислового комплексу України. Наукові перспективи. 2025. Вып. № 8. С. 1118-1128. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/28220/28183>
19. Шорський П. О. Особливості адміністративного провадження у справах про порушення законодавства у сфері агропромислового комплексу. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія "Право".

2025. Вип. № 90. Ч. 3. С. 445-451. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/09/67.pdf>
20. Шорський П. О. Європейські підходи до формування моделі інформаційно-правового регулювання агропромислового комплексу. Юридичний науковий електронний журнал. 2025. Вип. № 8. С. 197-201. URL: http://lsej.org.ua/8_2025/43.pdf
21. Шорський П. О. Використання досвіду країн ЄС у сфері інформаційно-правового регулювання агропромислового комплексу України. 2025. Наукові перспективи. Вип. №6 (60). С. 1060-1073. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/25962/25936>
22. Шорський П. Оптимізація адміністративно-правового забезпечення в агропромисловому комплексі. Актуальні питання у сучасній науці. 2025. Вип. № 8 (38). С. 623-641. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/27726/27688>
23. Шорський П. О. Напрями вдосконалення законодавчої системи засобів забезпечення інформаційно-правового регулювання в агропромисловому комплексі. Науковий вісник Ужгородського Національного Університету. Серія "Право". 2025. Вип. № 91. Ч. 3. С. 288-292. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2025/11/45-1.pdf>
24. Шорський П. О. Формування сучасних інформаційно-правових технологій та баз даних в АПК у діяльності органів публічної влади. 2025. Юридичний науковий електронний журнал. Вип. № 5. С. 189-192. URL: http://lsej.org.ua/5_2025/43.pdf
25. Шорський П. О. Аналіз чинної законодавчої бази у сфері інформаційного забезпечення агропромислового комплексу. Проблема сучасних трансформації. Серія: право, публічне управління та адміністрування. 2025. Вип. № 17. URL: <https://reicst.com.ua/pmtl/article/view/2025-17-01-05/2025-17-01-05>
26. Hadzalo A., Palenychak O., Shorskyi P. SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE AGRICULTURAL SECTOR IN THE CARPATHIAN REGION: EUROPEAN EXPERIENCE AND UKRAINIAN REALITIES. Baltic Journal of Economic Studies. 2025. Vol. 11, no. 5. P. 214–222. URL: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2025-11-5-214-222>
27. Marko Serhii, Shorskyi Pavlo, Oliinyk Serhii, Stratiuk Andrii, Zaikina Hanna. Innovations in legal regulation of environmental protection: international experience in combating environmental crimes. European Journal of Sustainable Development. 2026. Vol. 15, No. 1.
28. Serbyn Ruslan, Barikova Anna, Drozd Oleksii, Shorskyi Pavlo, Khakhutsiak Olha. Peculiarities of administrative case management under martial law (example of Ukraine). International Research Journal of Multidisciplinary Scope. 2026. Vol. 7, Issue 1.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Шорський П. О. Правові виклики та напрями вдосконалення інформаційно-правового регулювання агропромислового комплексу України. Правові засади діяльності правоохоронних органів: збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень за матеріалами XI Міжнародної науково-практичної конференції (5-6 листопада 2024 року, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків) Частина 1. Серія «Сектор безпеки України». Вип. 51, Упорядник Ю. В. Мех, Харків: Друкарня Мадрид, 2024. С. 238-244.

2. Шорський П. О. Етапи розвитку державних інформаційних систем, що забезпечують управління агропромисловим комплексом України. Юридична відповідальність військовослужбовців та працівників правоохоронних органів в умовах воєнного стану: збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (24 січня 2025 року, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків). Серія «Сектор безпеки України». Вип. 53. Редкол.: О. М. Ярошенко, Ю. В. Мех та ін. Харків: Друкарня Мадрид, 2025. С. 188-198.

3. Шорський П. О. Деякі питання інформаційно-правового регулювання у сфері агропромислового комплексу. Importance of Soft Skills for Life and Scientific Success: Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Internet Conference, March 6-7, 2025. ГОР Marenichenko V. V., Dnipro, Ukraine. С. 209-211.

4. Шорський П. О. Кіберзагрози в агропромисловому комплексі: перелік, характеристика та наслідки. Актуальні проблеми національного законодавства: збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кропивницький, 17 квітня 2025 року. Частина I. Кропивницький, 2025. С. 92-95.

5. Шорський П. О. Деякі питання функціонування системи інформаційно-правових інструментів агропромислового комплексу України. Актуальні питання адміністративного права та адміністративного судочинства: збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень за матеріалами II Міжнародної науково-практичної конференції (15 травня 2025 року, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків). Серія «Сектор безпеки України», Вип. 55, Упорядник Мех Ю. В. Харків: Друкарня Мадрид, 2025. С. 99-107.

6. Шорський П. О. Засоби забезпечення інформаційно-правового регулювання агропромислового комплексу та напрями їх удосконалення. Права людини та публічне врядування: матеріали VIII Міжнародного правничого форуму (м. Чернівці, 30 травня 2025 року). Львів – Торунь : Liha-Press, 2025. С.547-549.

7. Шорський П. О. Інформаційно-правове забезпечення функціонування агропромислового комплексу України в умовах цифровізації та трансформації публічного управління (сучасний погляд). Functioning of Legal Science in the Modern Context (September 18–19, Riga, the Republic of Latvia) : International scientific conference. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2025. P. 140-142.

8. Шорський П. О. Адміністративна відповідальність у сфері агропромислового комплексу України: підстави та особливості реалізації. Актуальні проблеми юридичної науки та практики у воєнний період : збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції (10 жовтня 2025 року). Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука. Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. С. 163-166.

9. Шорський П. О. Сутність та значення інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу в сучасних умовах. Правові засади діяльності правоохоронних органів: збірник наукових статей, тез доповідей та повідомлень за матеріалами XII Міжнародної науково-практичної конференції (6 листопада 2025 року, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, м. Харків). Частина 1. Серія «Сектор безпеки України». Вип. 56. Упорядник Ю.В.Мех. Харків: Друкарня Мадрид, 2025. С. 216-219.

10. Шорський П. О. Щодо інституційного виміру інформаційно-правового забезпечення агропромислового комплексу. Теоретичні та практичні проблеми реалізації норм права : матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції, (м. Кременчук, 5 грудня 2025 року) Львів – Торунь : Liha-Pres, 2025. С. 91-93.

Дисертація Шорського Павла Олександровича на тему: «Інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України», поданої на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право є самостійною та завершеною науковою працею, у якій на основі теоретичних напрацювань та узагальненні практики, аналізу норм чинного законодавства, спираючись на міжнародний досвід, розкрито інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України.

Дисертація відповідає вимогам, передбаченим п. 7 та 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук» (постанова Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. №1197).

УХВАЛИЛИ:

1. Рекомендувати дисертаційне дослідження Шорського Павла Олександровича на тему: «Інформаційно-правове забезпечення сфери агропромислового комплексу України» до розгляду у спеціалізованій вченій раді на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

2. Затвердити розгорнутий висновок кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності щодо докторської дисертації Шорського Павла Олександровича (додається).

З даного питання відбулося голосування.

Результати голосування:

«за» – 15 ;

«проти» – немає;

«утримались» – немає.

Постанова і висновок прийняті відкритим голосуванням одноголосно.

Головуючий на засіданні фахового семінару

доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
Роман ШАПОВАЛ

Рецензенти:

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності
Василь НАСТЮК

доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності
Лариса КОВАЛЕНКО

доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності
Юлія МЕХ

Секретар фахового міжкафедрального семінару
кандидат юридичних наук, доцент
кафедри адміністративного права
та адміністративної діяльності
Володимир МАРТИНОВСЬКИЙ

